

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU
TEGEVUSARUANNE 2017

KINNITATUD
Ri nõukogu
11. aprilli 2018. a
otsusega nr 1

SISUKORD

1. Üldhinnang	3
2. Eesti kirjasõna maailma	6
3. Kogud ja e-kogud	10
4. Kompetentsikeskus	14
5. Raamatukogu kasutamine	17
5.1. Parlamendiraamatukogu	22
6. Avatud raamatukogukeskkond	25
6.1. Kultuurikeskus. Kommunikatsiooni- ja turundustegevus	27
7. Organisatsiooni arendamine	29
Lisa 1. RRI põhinäitajad	31
Lisa 2. RRI väljaanded	40

1. Üldhinnang 2017. aastale

2017. aasta oli Eesti Rahvusraamatukogule (RR) tegus ja saavutusrikas aasta. Seda kinnitavad RRI põhiliste statistiliste näitajate trendid: nii raamatukogu külastuste, kojulaenutuste kui ka uute lugejate arv on kasvanud. RRI rolli suurendamiseks ühiskonnas ning rahvusteadusi toetavate komplekteerimispõhimõtete ja teenuste eelisarendamiseks kavastasime 2017. a olulised ülesanded kolme tegevusfookusena.

Esimesse fookusse, millel nimeks *Kogu lugu*, võtsime tegevused, mille sihiks on teha meid rahvus- ja teadusraamatukoguna avatumaks, mõistetavamaks ning kättesaadavamaks. Samuti olid siia koondatud ettevõtmised seotud tänavust RRI 100. aastapäeva tähistavateks üritusteks valmistumisega. Meie eesmärk on hoida lojaalseid lugejaid, laiendada ning tugevdada strateegiliste partnerite võrgustikku ning kaasata raamatukogukasutajaid veelgi laiemalt. Seepärast suunasime mullu – ja suuname järgnevatelgi aastatel – kõrgendatud tähelepanu spetsialistidele, et nad oleksid teadlikud RRI pakutavatest teenustest, aga eelkõige e-teenustest ning erialateavikute kojulaenutuse võimalustest. Samuti on meie kindlaks sihiks põhikooli- ja gümnaasiumiõpilasteni jõudmine, keda peame lugejaskonna järelkasvuks. Seda pürgimust toetas ka Kultuuriministeeriumi algatatud mullune teema-aasta – *laste- ja noortekultuuri aasta*. On hea meel tõdeda, et möödunud aastal õnnestus meie kogude ning kasutajate lähendamiseks luua uut moodi koolitus- ja haridusprogramm, millega parendasime tuntavalt oma koolitus- ja haridustegevuse kvaliteeti. Meie kasutajate selgema kõnetamise eesmärgil oli mullu RRI spetsialistide fookuses eelkõige näitustega seotud haridustegevus. Haridusliku lisaväärtuse pakkumine ja raamatukogu kui avatud õpikeskkonna loomine on RRI mõju suurendanud. Edukaks osutus raamatukogu teenuste ja kogude tutvustamine kultuuriprogrammi kaudu laiemaltki: võtsime mullu mitmel viisil osa EV 100 programmi tegemistest. Uuendasime e-näitust *Parlament ja aeg* ning koostasime Riigikogu I koosseisu kuulunute elulugusid. Uues, tänapäevases vormis valmis näitus *Maapäev 100*. Samuti tutvustasime RRI Euroopa Liidu infokeskuses pakutavaid teenuseid lisaks aastaringsetele Facebooki-kampaaniatele ka Euroopa päeval *Eesti saatkonnana* osaledes. Näituselt *Neeme Järvi 80 – sissevaade maestro loomingulisse arhiivi* said kultuurihuvilised mullu mitmekülgse ülevaate dirigendi loomingust, RRI kunstide teabekeskuse muusikakogust ja pakutavatest teenustest. Menukateks näitusteks olid *50 restaureeritud aastat* ja *Raamatuid hävinud Narva Jaani kirikust*. Neist esimene moodustas koos temaatiliste töötubadega toimiva koosluse ja andis huvilistele ülevaate RRI praegusest restaureerimistegevusest, valdkonna arengust viiel kümnendil ning meil pakutavatest teenustest. Toimus kahe mahuka näituse kavandamine tänavuseks juubeliaastaks. Nendeks on RRI ja Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistav suurnäitus *100 aastat kirjandust*, mis annab ülevaate eesti kirjandusest a-il 1918–2018, ning Läti, Leedu ja Eesti ühisprojektina valmiv *Keelu all! Balti raamat 1918–1940*, mis käsitleb raamatute kirjastamist Baltimaades. Eduka koostöö näiteks tuleb kindlasti lugeda ka RRis ja Tallinna Linnaarhiivis toimunud konverents *Reformatsioon – tõlgendused ja tõlked*, mis oli pühendatud reformatsiooni 500. aastapäevale. Kogude ja teenuste tutvustamist saab iseloomustada mitmekülgse paketina: *pop-up*-üritusi toimus ka Telliskivi loomelinnakus ning OÜs Spring Hub. Oli rõõmustav tõdeda, et teavitustöö tulemusel kasvas meil ühiskonnateaduste valdkonda kuuluvate raamatute kojulaenutuste arv. Kogude tutvustamise ja kättesaadavaks tegemise vallas kujunes tipp-sündmuseks humanitaarteaduste lugemissaali uuendamine ja taasavamine koos kultuuriprogrammiga. Uuenenud humanitaarsaali võimalused on nüüd kasutajaile hästi teada ja saali kasutatakse aktiivselt.

Meie kogude kättesaadavuse parendamiseks oli tähelepanu ka metaandmetega seotud tegevusel. Viisime lõpule RRI kogudesse kuuluvate *Estonica*-teavikute retrospektiivse märksõnastamise ja liigitamise, mille tulemusel suurenes rahvusbibliograafia teenuse kasutusmugavus: meie kogud on nüüd kasutajatele lihtsalt leitavad. Mullu lõpetasime ka enne Teist maailmasõda raamatukogule hangitud venekeelsete raamatute retrospektiivse kataloogimise ja enne 1940. a salvestatud Eesti heliplaatide sisestamise e-kataloogi ESTER. Selle tulemusel suurenes kogude kättesaadavus e-kanalite kaudu märgatavalt. Tegime rohkelt ettevalmistusi uuele väljaannete kataloogimisstandardile RDA (*Resource Description and Access*) üleminekuks. Praegu kasutatavate standardite asendamine uue ja nüüdisaegsemaga võimaldab pikemas perspektiivis vähendada teavikute kataloogimisega seotud kulusid ning tõsta andmekvaliteeti. Muudatus toetab maailma raamatukogudes loodavate andmete ühilduvust ja hoogustab nende taaskasutust. See on eelduseks mäluasutuste andmekogude koosvõimele, loob võimaluse raamatukogu kataloogi ja Eesti rahvusbibliograafia andmebaasi ERB kasutusmugavuse suurendamiseks ning uute teenuste väljatöötamiseks.

Meie teine tegevusfookus kandis pealkirja *Säilituseksemplari keskus*. Selle sihiks oli 2017. aastal kehtima hakanud säilituseksemplari seadusest (SäES) tulenevate uute tegevuste käivitamine ning tööprotsesside sujuvuse tagamine. Meie eesmärk on pakkuda kvaliteetset, usaldusväärset teenust kirjastajatele ja säilituseksemplari saavatele raamatukogudele. Samuti on sihiks säilituseksemplari alusel pakutavate teenuste arendamine koostöös teiste mäluasutusega. Möödunud aastal juurutasime edukalt SäESiga seotud töövood, kinnistasime tööprotsessid. Säilituseksemplaride hankimine ja edastamine kõigile SäESis nimetatud raamatukogudele kulgeb tõrgeteta, ka väljaannete algmaterjali kogumine on sujuv. Käes on kirjastajate portaali II etapi arenduste – s.o digitaalse ainestu säilimist ja kättesaadavaks tegemist tagavate töövoogude automaatseks toimimiseks vajalike arenduste – lõpuleviimine ning rakendamine. Suurendasime mäluasutuste koostööd Eestis ja ka Euroopas *Digitaalmälu seminari* korraldamisega, mille teemadeks olid mullu digitaalainestu loomine, lisandväärtuse andmine ja kättesaadavus, nii SäES kui ka Euroopa digitaalsesse ühtsesse turgu puutuv. Oluliseks saavutuseks oli portaali *DIGAR Eesti perioodika* täiendamiseks uue digiteerimise ja segmenteerimise töövoogi käivitamine, mille tulemusel kasvas Eesti digitaalse perioodika kasutamine. SäESist tulenevalt alustas RR eelmisel aastal ka säilituseksemplaride laekumise riiklikku järelevalvet. Oluline on seegi, et RRI dokumendihaldussüsteemis loodi autoriõiguste andmete register, mille eesmärk on andmete süstematiseeritud kujul taaskasutamise võimaluse loomine autoriõiguste omajate leidmiseks. See võimaldab aidata kõiki mäluasutusi.

Kolmas tegevusfookus – *Teenusepõhine organisatsioon* – suunas meie tähelepanu teenustele, teenuse- ja teeninduskvaliteedile. Võtsime vaatluse alla teeninduskvaliteedi ja kõik teenustega seotud tööprotsessid, eesmärgiga muuta need kvaliteetsemaks, kasutajasõbralikumaks ning efektiivsemaks. Teenusepõhise organisatsiooni ja juhtimist juurutasime tegevuste parema läbipaistvuse ja optimeerituse tagamiseks, eesmärkide ning tulemustega selgema seose loomiseks. Tehtu hõlmas RRI tegevuste ning vajatavate ressursside kaardistamist ja seostamist teenustega, samuti teenuste seostamist raamatukogu ülesannete ning eesmärkidega. Hoogustasime RRI arengut paindlikumaks, kasutajakesksemaks ja õppivaks organisatsiooniks. Viisime lõpule teeninduskvaliteedi projekti II etapi (2016–2017). Selle raames uuendasime teenindusstandardit, arendasime ja hindasime teenindajate oskusi. Oleme oma toodete ja teenuste koolitused viinud uue koolitusprogrammi alusele. Tänu neile meetmeile kogesime möödunud aastal RRI kasutajate rahulolu kasvu. Väga oluline oli RRI ka ajaressursside kaardistamine,

mille tulemusena saime teada, kui palju tööaega kulub raamatukogu põhitegevustele. Edukalt tegelesime RRI põhiteenuste kirjeldamise ja dokumenteerimisega: selle tulemusel koostasime põhiteenuste praegust seisundit kajastavad teenusekaardid, mis on sisendiks edasisele analüüsile ning teenuste süsteemsele juhtimisele. Jätkasime osalemist Rahvusvahelise Standardiorganisatsiooni standardi ISO/DIS 21248 *Information and documentation – Quality assessment for national libraries* väljatöötamises: valmiv rahvusvaheline standard võimaldab peagi RRI ja teiste rahvusraamatukogude näitajaid senisest paremini võrrelda. Teenuste arendamise vallas oli tähtis raamatukogudevahelise laenutuse teema. Loodi visioon üle-eestilise haardega uuenduslikust RVL-teenusest. Kõiki raamatukogusid kaasava tänapäevase RVL-teenuse projekt on saanud hea vastuvõtu osaliseks nii Eesti raamatukoguhoidjatelt kui ka EASilt.

Non vi sed arte!

2. Eesti kirjasõna maailma

RRile on seadusest tulenevalt ning lähiaastate strateegilistest eesmärkidest lähtuvalt esmatähtis kultuurilooliste kogude kättesaadavaks tegemine. Oleme seadnud eesmärgiks teha 2018. a-ks digitaalsena kättesaadavaks 50% Eesti perioodilistest väljaannetest ja 10% raamatutest. Eesti rahvusbibliograafias registreeritud 270 837 raamatust oli digitaalarhiivis DIGAR 19 501 nimetust. Seega moodustasid digitaalkogu raamatud 7,2% rahvusbibliograafias registreeritud raamatuist. Perioodilisi väljaandeid oli rahvusbibliograafias registreeritud 17 079 nimetust, nendest DIGARis 3527. Seega moodustasid digitaalkogu perioodilised väljaanded 20,7% rahvusbibliograafias registreeritud perioodikast.

Eesti väljaannete täieliku digitaalse kogu loomine

Säilituseksemplari seaduse rakendamine ja keskuse kontseptsiooni elluviimine oli üks 2017. a peamisi eesmärke. Hea on tõdeda, et hästi planeeritud tegevus kujunes edukaks, rakendus säilituseksemplaride kogumine, jaotamine ja edastamine raamatukogudele, väljaannete failide hankimine kujunes sujuvaks vaatamata suuremahulisele käsitööle. Töövoogude juurutamine ja teenuse arendamine kulges plaanipäraselt. Valmis juhend pikaajaliseks säilitamiseks sobivaist failivorminguid, mis kirjeldab, milliseid faile saame digitaalarhiivi vastu võtta ning millises vormingus peame neid säilitama. Tulemuslikult rakendus tööle seaduse järelevalvesüsteem, valmis süsteemi alusdokument *Säilituseksemplari seadusest tuleneva riikliku järelevalve läbiviimise kord*, mille alusel koostati üle 100 ettekirjutuse. Töö ettekirjutustega oli väga tulemuslik ning 2017. a ei tekkinud vajadust sunniraha sissenõudmiseks. Vastavalt säilituseksemplari seadusele võimaldati autoriseeritud töökohtade loomine Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogus ja TTÜ Raamatukogus, sundeksemplari seaduse alusel olid varasemast olemas töökohad RRis ja TÜ Raamatukogus. Detsembris teostati raamatukogudes autoriseeritud töökohtade korriline järelevalve.

Takistused esinesid e-raamatute hankimisel, kuna e-raamatute valmistajail ja failide omanikel ei ole seadusest tulenevat kohustust failide loovutamiseks, kuid kirjastajail neid loovutada ei ole võimalik. Aasta lõpuks õnnestus koostöös EDRKga jõuda failide loovutamises tulemusliku lahenduseni.

Kokkuvõtteks saame tõdeda, et uus ja väga töömahukas tegevus kandis vilja: raamatute faile hangiti 99,8%, ajakirju 85%, ajalehti 90%, jätkväljaandeid 47%, kaarte 72% ja noote 93% laekunud trükiste säilituseksemplaridest, samuti 1190 e-raamatut ja standardit.

Rahvusteavikute digiteerimine. Eesti trükiste digiteerimine ja reprodutseerimiskava täitmine kulges plaanipäraselt, pärast 1940. a ilmunud ajalehtede digiteerimine jätkub 2018. a. Selleks, et toetada Kultuuriministeeriumi algatatud *laste- ja noortekultuuri aastat*, said valikus erilise tähelepanu osaliseks lastele ja noortele suunatud väljaanded: mullu digiteeriti 10 nimetust lasteajakirju, 15 nimetust sariväljaandeid ning 486 pisitrükist. Samuti digiteerisime kollektsoone, mis on seotud lähenevate juubelitega – Eesti Vabariik 100 ja Eesti Rahvusraamatukogu 100. DIGARi kollektsoonide loomiseks ja täiendamiseks digiteeriti seaduseväljaandeid, biograafilisi leksikone ja Eesti Ajutise Maanõukoguga seotud trükiseid. Kultuuriministeeriumi rahastusel digiteeriti 118 nimetust 1901–1940 ilmunud eestikeelseid aadressraamatuid. Aruandeaastal kahekordistus DIGARis kaartide arv: lisandus 796 (veebist 388, trükifaile 101), digiteeriti 260 suureformaadilist kaarti. Helisalvestisi digiteeriti 308 nimetust ning DIGARis loodi kollektsoon *Eesti rahvamuusika*, milles 4 alamkollektsooni.

Jõudsalt kasvas endise Raamatupalati arhiivkogust digiteeritud Eesti plakatite osakaal: 2017. a arhiveeriti 2673 plakatit ehk 33% rohkem kui eelmisel aastal. Raamatuillustratsioonidest digiteeriti 2018. a toimuval Balti riikide rahvusraamatukogude koostööprojekti näitusel Riias, Vilniuses ja Tallinnas eksponeeritavad A. Vabbe, A. Johani, A. Bachi, N. Mei ja E. Järve illustratsioonid ning kavandid. Uueks töövooks kujunes uute väljaannete digiteerimine säilituseksemplari seaduse alusel. Selle töö maht oli 2017. a ca 63 000 lehekülge.

Kirjastajaportaali (kirjastaja.digar.ee) on kirjastajatele kanaliks kahe teenuse kasutamisel, milleks on rahvusvahelise standardnumbri tellimine ja trükifailide loovutamine. Portaali kasutajaskond kasvas jõudsalt: aasta lõpuks oli portaaliga liitunud 1188 kirjastajat ning portaali kaudu loovutati 2811 väljaande failid. Ka standardnumbrite väljastamine toimus portaali kaudu. Teenuse tutvustamiseks tegeleti aktiivselt kommunikatsiooniga: avaldati artikkel ajakirjas *Raamatukogu* nr 1/2017, tutvustati portaali Läti RRis toimunud kirjastajate seminaril ja Eesti mäluasutuste talveseminaril, samuti toimusid kohtumised Eesti Kirjastuste Liidu juhatasegaga. Aprillis viidi kasutajate seas läbi rahuloluküsitlus, mille tulemustest ilmnes üle keskmise hea üldise rahulolu tase. Kirjastajaportaali osalise funktsionaalsuse puuduste tõttu kasvas RRis automatiseerimata tööde maht plaanitud oluliselt suuremaks, ka arendustöös tekkis takistusi. Esiolguks plaanitud II arendusetapi elluviimine ja rakendamine 2017. aastal ei teostunud, töö jätkub 2018. a.

Digitaalarhiivi DIGAR (www.digar.ee) arendustööd lükkusid seoses kirjastajaportaali arendusega 2018. a-sse. Jooksvalt tegeldi arhiveerimisvoogude väljatöötamise ning optimeerimisega. Lisandunud digitaalse kasvu on vaatamata arenduste viibimisele toonud kaasa teenuse kasutuse kasvu: kui 2016. a oli 227 673 sessiooni, siis 2017. a 299 024.

DIGARi Eesti artiklite portaal (dea.digar.ee) tõi 2017. a kaasa suured muudatused. Seoses uue säilituseksemplari seaduse rakendamisega suunati portaali lisaks ajalehtedele ajakirjad ja jätkväljaanded. Uute töövoogude käivitamine ja rakendamine läks aasta alguses oodatust aeglasemalt ja tõi kaasa hulgaliselt käsitsi tööd vajavaid olukordi. Viimased lahendatakse kirjastajaportaali arendustega. 2017. a töödeldi 9628 numbrit (105 814 lk) ajalehti, 809 numbrit (61 751 lk) ajakirju ja 50 numbrit (6859 lk) jätkväljaandeid. Jätkus *Digiteeritud eesti ajalehtede* (1821–1944, dea.nlib.ee) sisu ülekandmine **DIGARi Eesti artiklite** portaali, mis viiakse plaani kohaselt lõpule 2018. a I poolaastal. Digitaalse mahu kasv on toonud kaasa kasutamise hüppelise tõusu: 2017. a kasutusstatistika näitab eelnenud aastaga võrrelduna 44% suuremat mahtu. Kui 2017. a oli 999 293 sessiooni, siis 2016. a 693 205.

Digitaalse vahendamise kasutajale kahe keskkonna kaudu, milleks on digitaalarhiiv DIGAR ja **DIGARi Eesti artiklite** portaal, ei ole kasutajasõbralik ega kestlik. Seetõttu valmistatakse 2018. a ette uue, ühise kasutajakeskkonna arenduskava.

Otsinguportaal (portaal.nlib.ee) avati uuendatud kujul 2017. a jaanuaris. Eesmärk oli koondada ühte keskkonda kõik raamatukogu põhiteenused, e-kogud ja võrkeelsed teadusandmebaasid. Võrkeelsetele teadusartiklitele pääsevad ligi kõik RRi registreeritud kasutajad hoolimata asukohast. Otsinguportaal peamiseks sihtrühmaks on tudengid ja spetsialistid. Portaalist leiab ka RRi teavikute andmed e-kataloogist ESTER, artiklite andmebaasi ISE ja RRi teemabaasid. 2018. a jooksul lisandub ka DIGARi ja **DIGARi Eesti artiklite** portaal sisu. Lõplikku hinnangut teenuse kasutamise kohta ei saa veel anda, kuna otsinguportaal on jätkuvalt juurutamisfaasis.

Mitu 2017. a planeeritud tegevust on arendamisel, aga tänu IT arenduskeskuse võimekuse kasvule jõuavad loodetavasti edaspidi õigeaegselt kasutajateni.

Otsinguportaalis on 547 aktiveeritud andmekogu, nendest 37 litsentsiandmebaasi, 2017. a oli kasutusi 129 501 (2016. a 133 771).

Eesti rahvusbibliograafia ja andmebaas ERB (erb.nlib.ee). 2017. a toimus teenuse laiapõhjaline kaardistamine ja fikseeriti teenuse tulemuslikkuse hindamise mõõdikud. Aruandeperioodi jääb dokumendi *Rahvusbibliograafia koostamise alused* uuendamine. 31.12.2017 seisuga olid Eesti rahvusbibliograafia andmebaasis (ERB) registreeritud kokku 341 307 teaviku andmed. 2016. a-ga võrreldes täienes andmebaas aruandeperioodil 7017 teaviku andmega. ERBi kasutamine on võrreldes 2016. a-ga vähenenud. Kokku oli külastusi ca 251 000, s.o võrreldes eelnenud aastaga 45 000 võrra vähem (2016. a 296 000, 2015. a 338 000). Sellest tulenevalt on 2018. aastaks planeeritud ERBi ärianalüüs, et leida kasutajate ootustele vastav parim lahendus.

E-kataloog ESTER (www.ester.ee). Eesti väljaannete kataloogimismahud jäid võrreldes 2016. aastaga samaks. Liideti kõik 1918. a ja hiljem ilmunud jadaväljaannete kirjed, 50% venekeelsetest monokirjeta jätkväljaannetest sisestati elektronkataloogi. Venekeelse kaartkataloogi konverteerimisel tõhustati tööprotsesse, mis võimaldas sisestatud kirjete arvu kahekordistada. Konverteerida on jäänud veel ca 55 000 nimetust. Kataloogiti ja märksõnastati 2851 noodiväljaannet, mis on 60% rohkem (2016. a 1080), helisalvestisi 1335 (2016. a 1 358), kaardiväljaandeid 780 (2016. a 1380) ning plakateid ja postkaarte 2911 nimetust. Alustati Heino Pedusaare koostatud Eesti heliplaatide koondkataloogis sisalduvate andmete sisestamist, mis jätkub 2018. a. Lõpetati Riigiraamatukogu venekeelsete raamatute rekataloogimine ja *Estonica* teavikute liigitamine-märksõnastamine. Jooksvalt komplekteeritud teavikute töötlemisaeg ei ületa 24 tundi. Alustati normikirjete koostamist kõigile rahvusteavikute autoritele/kollektiividele, sest tuleviku raamatukogusüsteemid eeldavad linkandmete ja seoste loomiseks võimalikult palju normikirjete olemasolu.

Koostöös Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsiumiga jätkusid ettevalmistused uuele kataloogimisstandardile RDA üleminekuks. Koostati juurutusprojekti analüüs, esialgne ajakava ja mõju raamatukogude tulevasele töökorraldusele ning raamatukogusüsteemiga seotud süsteemidele (sh prognoos arendusvajaduseks).

Andmete kättesaadavaks tegemine, avaandmete portaal (data.digar.ee). 2017. a avati RRI avaandmete portaal (data.digar.ee), mille kaudu tehakse masinloetavas vormingus kättesaadavaks andmebaasi ERB, digitaalarhiivi DIGAR ning *DIGAR-i Eesti artiklite* portaali andmestik. Lõppenud aastasse jäävad esimesed katsetused teksti- ja andmekaeve valdkonnas. Sel teemal korraldati mitu seminari ning koostöös TÜ teadlastega tehti esimene proovitöö uema ilukirjanduse teksti analüüsil tugineva Eesti ilukirjanduse sõnapaaride ja -mitmikute väljaselgitamiseks, tulemused on avaldatud TÜ avatud teadusandmete repositooriumis DataDoi. Portaalil avaldatu suhtes on huvi üles näidanud raamatukauplused, tarkvaraarendusfirmad, teadlased andmekaeve eesmärgil ja ka raamatukogusüsteemi RIKS arendaja. Portaali külastati 608 korral ja 372 kasutaja poolt.

RRI bibliograafilised andmebaasid. 2017. a lõpetati RRI artiklikirjete sisestamine ISE teemabaasidesse. Väljaannete sisu on kättesaadav *DIGAR-i Eesti artiklite* portaali kaudu, kus on lisaks artiklite bibliograafilistele andmetele leitavad ka täistekstid.

Jätakuvalt koostatakse järgmisi valdkondlikke erialabibliograafiaid:

- **Vabariigi Presidendi Bibliograafia** andmebaasi sisestati 814 kirjet (2016. a 983). Kokku oli aasta lõpu seisuga andmebaasis 24 820 kirjet. Andmebaasi kasutus on märgatavalt vähenenud (2017. a 829, 2016. a 2648, 2015. a 2011).
- **Eesti õigusbibliograafia (*Bibliographia Iuridica Estonica, BIE*)** andmebaasi sisestati 1678 kirjet (2016. a 1781). Kokku oli andmebaasis kirjeid 49 941. Kasutus on võrreldes 2016. a. veidi kasvanud (2017. a 13 326, 2016. a 12 654, 2015. a 15 854 kasutust).
- **Õigusartikleid välisajakirjadest** andmebaasis oli kokku 2587 kirjet, neist 1634 kirjet lisati aastal 2017 (andmebaasi loomist alustati 2016. a). Mullu kasutati andmebaasi 1374 ja 2016. a 187 korral.
- **Reprode** andmebaas sisaldab eesti kunstnike, arhitektide ja fotograafide tööde reproduktsioone ajakirjadest ja raamatutest, karikatuure päeva- ning nädalalehtedest. 2017. a sisestati 1211 kirjet (2016. a 1083). Andmebaasi kasutus on vähenenud: 2017. a kasutati 581 korral, 2016. a 644 ja 2015. a 1061 korral.

Autoriõiguste tuvastamise teenuse märksõnad olid info säilitamine ja levitamine. Rahvusbibliograafia andmebaasi juurde moodustati vabakasutuses teoste kogum, õiguste omajate info talletatakse turvalisuse eesmärgil RRI dokumendihaldussüsteemis. Alustati andmete säilitamise võimaluste analüüsi Kirjastajaportaalis ning tehti selleteemalisi koolitusi raamatukogutöötajatele. Lisaks andis RR sisendi autoriõiguse seaduse muutmise ettepanekule, mis puudutab üldsusele külastamiseks avatud kohtades asuvate teoste kujutiste vaba kasutamist, ja esitas seisukohti Euroopa Komisjoni autoriõiguse reformipaketi kohta.

Kokkuvõtteks saame tõdeda, et SäESi töövoogude rakendamine läks aruandeaastal edukalt ja kirjastajatele suunatud teenused sujuvad kliendi vaates järjest paremini. Näeme, kui oluline on digitaalainese mahu kasvatamine: see toob kaasa kasutajate arvu kasvu ning kaasneb ka üldine raamatukoguteenustega rahulolu (heaks näiteks on DIGARi ja *DIGARi Eesti artiklite* kasutajate hulga suurenemine). Uueks arenduste alustalaks on avaandmete portaali avamine ning esimesed tulemuslikud koostööprojektid, mis teevad võimalikuks uute teenuste arendamise raamatukogus kogutud andmete baasil.

3. Kogud ja e-kogud

Rahvusteavikute kogu täiendamist jätkati säilituseksemplari seaduse ja RRI teavikute komplekteerimise juhendi alusel.

Arhiivkogu täienes jõudsalt säilituseksemplaride abil. Lisaks hangiti 190 varem ilmunud Eesti raamatut. Väliseesti kirjandust komplekteeriti peamiselt annetusena, *Estonica*-teavikuist oluline osa saadi Eesti Kultuurkapitalilt *Traducta* programmi raames ilmunud teostena. Kogusse lisandus endise Raamatupalati graafikakogust enne 1971. a ilmunud 3314 plakatit, 3114 postkaarti ja 399 pisitrükist.

Eesti noote lisandus arhiivkogusse 177 eksemplari, sh vaid 28 nimetust säilituseksemplarina. Enne 1945. a ilmunud nootidest lisandus 4 ainueksemplari: 19. sajandi lõpust *Peeter Laredei. Laulatamise laulud meestekoorile* (Häädemeeste, 1898) ning 1920. aastaist 2 nooti sarjast "*Mandoliinele*": *Gaston Gabaroche. Naine ja roos* ning *Eesti hümnus*; *Mu isamaa armas* ning 1 noot sarjast "*Kitarrele*" *Ralph Erwini tango*.

Graafikatrükistest laekus säilituseksemplarina 85 plakatit, 45 postkaarti ja 23 postmarki.

Raamatuillustratsioonide kogusse osteti Kertu Sillaste illustratsioonid Kätlin Vainola raamatule *Kus on armastus?* (23 illustratsiooni). Raamat pälvis 2013. a I koha *Põlvepikuraamatu* konkursil, kus võrdselt hinnatakse nii teksti kui ka illustratsioone.

Eesti kaarditeavikuid lisandus arhiivkokku 143 säilituseksemplari. Sinna lisandunud vanematest kaarditeavikutest on huvipakkuvamad Esimese maailmasõja aegsed Saksa armee kaartide terved komplektid ja eestikeelne gloobus 1952. a-st.

Harulduste kogu täienes 110 nimetuse ja 139 eksemplari võrra (2016. a lisandus 113 nimetust ja 164 eksemplari). Eestikeelsetest vanaraamatutest väärrib esiletõstmist seni puudunud kirikukäsiraamat *Eesti Ma Rahwa Koddo- ja Kirriko-Ramat* (Tallinn, 1845), välismaistest raamatutest oli vanim 16. sajandist – Jacques Cujas (1522–1590) *Observationum et emendationum libri XVII* (Köln, 1578). Hangitud haruldaste eestikeelsete trükiste digitaalkoopiate hulk (9) oli väiksem kui eelmisel aastal (27), mis tulenes eeskätt koopiate kõrgest hinnast. Olulisemad olid 18. sajandi I poolel Riias trükitud 3 aabitsat ning Tallinnas välja antud usuraamat ja katekismus. Lisaks Euroopa raamatukogudele õnnestus hankida 1 lõunaestikeelne õpik (1700) New Yorgi Avalikust Raamatukogust.

Isikuarhiivide registris oli möödunud aasta seisuga arvel 36 arhiivi (fondi), korrastatud arhiividokumentide registris 8261 dokumenti. Aruandeaastal uusi arhiive ei lisandunud.

Kogude arendamine. Eelarve ja strateegiliste eesmärkide täitmine

Lähtuvalt strateegilistest eesmärkidest on kogude arendamisel rõhk õigus- ja kunstikirjanduse kogu täiendamisel ning e-väljaannete hankimisel. 2017. a komplekteerimiseelarve oli 477 000 eurot, sh riigieelarvelisest eraldisest 459 000 ja Euroopa Liidu infokeskuse tegevuskuludest 18 000 eurot. Komplekteerimiseelarvest kulutati rahvusteavikute ostmiseks 30% ja välisteavikute ostmiseks 70% (2016. a suhe 31:69). Välismaiste e-raamatute hankimissumma suurenes koos e-raamatute andmebaasidega 19%ni välisraamatute komplekteerimissummast. Teavikute ja andmebaaside litsentside ostmise suhe oli 78:22 (2017. a 81:19). Muutuse põhjuseks oli seni

trükiperioodika ostuks kulutatud eelarveosa vähendamine: sealt äravõetu suunati e-väljaandeid sisaldavate andmebaaside eelarvesse, et jätkata e-väljaannete osakaalu suurendamist.

Eesti raamatute hankimisel oli põhipartneriks soodsaima hinnaga Rahva Raamat, perioodikaväljaannete hanked võitis KE Ajakirjandus.

Eesti raamatu keskmine hind oli 15.08 eurot ja see kasvas võrreldes eelmise aastaga 9% (2016. a 13.94 eurot). Tellimishinnad kasvasid Eesti ajalehtedest-ajakirjadest ligi poolte puhul. Jätkväljaannete hind langes veidi (2017. a 14.60 eurot, 2016. a 14.90 eurot) ning ca 50% jätkväljaannetest hangiti annetusena. Ostetud välisteaviku keskmine hind langes 55.04 eurole (2016. a 58.65). Trükiajakirjade hind jäi samale tasemele, trükiajakajalehed kallinesid 14% ning e-ajakirjade hind langes 10%. Välisteavikute hindade kujunemisele aitasid kaasa komplekteerimisaasta kestel soodsad valuutakursid.

Septembris kirjutasid Eesti Rahvusraamatukogu ja Hiina esindajad alla memorandumi *Window of Shanghai*, mille raames oli RRil võimalus pakkumisnimekirjadest valida oma kogude täiendamiseks kuni 500 Hiina teost.

Teavikute vahetustegevus toimus 23 välispartneriga. Kuna vahetuse osakaal komplekteerimisallikana on oluliselt vähenenud, siis alustati selle kui välisteavikute hankimise vahendi otstarbekuse analüüsi.

Suund e-teavikutele, teadusandmebaaside komplekteerimine. E-raamatute hankimisel jätkus nõudluspõhise komplekteerimismudeli DDA (*Demand-Driven Acquisition*) kasutamine, 9% kasvas otsinguportaali kaudu kasutatavate e-raamatute (2017. a 227 369, 2016 a 203 290) ja e-ajakirjade (2017. a 79 858, 2016. a 74 662) hulk. 2018. a minnakse e-raamatute hankimisel üle täielikult kasutajakesksele komplekteerimisele, mis suurendab lugejate võimalusi neile vajalike väljaannete kasutamisel. E-raamatute hankimisel võetakse kasutusele ATO (*access-to own*) mudel. Uue mudeli kohaselt tasutakse e-raamatu esimesel laenutuskorral osa teaviku hinnast ning teisel korral ostetakse e-raamat RRI kogudesse. Võrreldes varasemalt kasutatud DDA-mudeliga väheneb ühe teaviku soetuskulu kuni 70%. 2017. a oli RRI kasutusel 37 litsentsiandmebaasi.

Kogude arendamine. Humanitaar- ja sotsiaalteaduste kogu

Parlamendiraamatukogu ja sotsiaalteaduste raamatukogu rolli täitmiseks hangitakse peamiselt õiguse, majanduse, poliitika jt ühiskonnateaduste valdkondade teavikuid. Humanitaarteaduste raamatukoguna keskendutakse eelkõige kunstide, Eesti ajaloo, kultuuriloo ning keele- ja kirjandusteavikutele. Eesmärk on tagada, et raamatukogus oleksid kättesaadavad olulised võõrkeelsed allikmaterjalid nii trükiste kui ka e-väljaannetena. RRI üks põhieesmärke on ka *Estonica* komplekteerimine. Valdkondlike kogude kujundamisel on oluline koostöö erialaspetsialistide ning uurijatega, lisaks jälgitakse kasutajate huvisid ning ühiskonnas toimuvat. Välisteavikuid (raamat, auvis, elektrooniline teavik) hangiti 3948 eksemplari (2016. a 3743 eksemplari), *Estonicat* 270 eksemplari (2016. a 311 eksemplari).

Kunsti-, muusika-, teatri- ja filmikirjanduse komplekteerimise aluseks on kokkulepped EMTA, EKA ja KUMU raamatukogudega. Teaduskirjanduse kõrval on tähelepanu all arhitektuur ning graafiline disain, muusikakirjandusest muusikaajaloo perioode käsitlevad monograafiad ning heliloojate loominguga käsitletud. Filmikirjanduses täienes kogu mitme maa filmikunsti käsitlevate ülevaatlike teostega. Teatrikirjanduses oli suur nõudlus W. Shakespeare'i

ja T. Stoppardi käsitletuste vastu, kasutajad andsid positiivse tagasiside uuemale venekeelse teatrikirjanduse valikule. **Kartograafia-geograafia** saali hangiti geoinformaatika kõrval reisijuhte. **Õiguskirjanduse** vallas olid mullu osakaalult esikohal tsiviilõigus, tööõigus ja äriõigus. Uute teemadena lisandusid spordiõigus ja kosmoseõigus ning andmekaitset, asüüli ja migratsiooni, digiteerimist ning drone käsitlevad väljaanded.

Humanitaarvaldkondade kultuuriuuringute kogu täienes kultuuriajalooliste ja kultuurisotsioloogiliste käsitletustega. **Ajaloo** valdkonna komplekteerimisel pöörati jätkuvalt tähelepanu varauusajale. **Keeleteaduse** vallas oli rõhk sotsiolingvistika ja tõlketeooria käsitletuste tellimisel. **Kirjandusteaduse** kogusse saabus raamatuid kirjandusteooriast, kirjandusajaloost, kirjandusvoolude või žanride ajaloost.

Saksakeelsete saalide kogud täienesid uusima saksakeelse ilu- ja aimekirjanduse, teatmeteoste ning filmidega. Kogu täiendamisel arvestati oluliste sündmuste ja juubelitega (nt Austria ertshertsoginna ja Ungari kuninganna Maria Theresia 300. sünniaastapäev).

Kogude kujundamist toetav tegevus – töövoogude ümberkorraldus. Kogude täienemist hoidlates mõjutasid SäES ja avakogude sisulised ümberkorraldused. Hoidlasse jõudis võrreldes eelmise aastaga *ca* 1700 raamatut vähem. Suvel lõpetati nõukogudeaegse venekeelse mitteprofiilse kirjanduse kustutamine, mis kestis 17 aastat ja 5 kuud.

Kogude säilitamiseks vajalik tegevus toimus kogude haldajate ja restaureerimiskeskuse koostöös. Konserveeritud arhiiv- ja harulduste kogu teavikute üldarv oli samas suurusjärgus, mis 2016. a. Puhastatud teavikute koguarv on kasvanud põhiliselt endise Raamatupalati arhiivkogust saadud graafikateavikute ja varukogu trükiste puhastamisega. Ennetava säilitamise võtmes jätkus nii teavikute puhastamine kui ka karbistamine.

2017. a jooksul konverteeriti tagatiskoopia tegemist võimaldavasse vormingusse kõik e-teavikud ja trükiste lisamaterjalid, mis olid seni konvertimata. 2017. a laekus 20 e-teavikut ning sama palju trükiste lisasid, mille arhiveerib digitaalarhiivi osakond (DAO). 2018. a laekuva konverdid ja arhiveerib digiteerimiskeskus DAO loodava juhendi alusel.

Veebiarhiiv

2017. a suvel jõudis lõpule teine **Eesti veebisisu suuremahuline arhiveerimine**. Kokku tehti 77 000 arhiveerimistööd. Sel aastal koguti igalt veebilehelt kuni 1 GB sisu (varem *ca* 300 MB).

Veebiarhiiv tegeles ka tavapärase valikulise arhiveerimisega (*ca* 1000 saiti), millega koguti Eesti kultuurile eriti olulisi veebilehti. Nendele kui suuremahulise arhiveerimise saitidele teostatakse põhjalikum kvaliteedikontroll.

2017. a moodustati veebiarhiivi erikogud järgmiste teemade alusel hangitust: noorte laulu- ja tantsupidu, kohalike omavalitsuste valimised, haldusreform, Eesti ELi eesistumine ja Eesti Vabariik 100 (jätkub ka sel aastal).

Kohalike omavalitsuste lehtede arhiveerimine

Seoses haldusreformiga arhiveeriti kõik kadunud omavalitsuste kodulehed. Selleks, et kodulehti enne arhiveerimist kinni ei pandaks, tehti koostööd AS Andmevaraga, kes haldab neist suurt osa.

Sotsiaalmeedia arhiveerimine

Alustati poliitikute ja avaliku elu tegelaste Facebooki kontode arhiveerimist (s.o nende avalike seinade arhiveerimist, mida on ka Facebooki logimata näha). Facebooki arhiveerimine on keeruline, kuna sait on skriptirikas ja nõuab pidevalt allapoole kerimist (mida tavaline arhiveerimisrobot ei oska). Mitme arhiveerimislahenduse kombineerimisel õnnestus Facebooki siiski arhiveerida.

Kokkuvõtteks peame oluliseks, et oleme võõrkeelsete e-raamatute hankimisel liikumas laiapõhjalisele kasutajakesksele komplekteerimismudelile. Kuigi trükitud raamatute kasutamine on jätkuvalt aktiivne, on oluline pakkuda infoallikana ka e-väljaandeid, uurijatele olulisi valdkondlikke e-perioodikaväljaandeid. Komplekteerimisel on oluline jätkata ja arendada koostööd erialavõrgustikega, mis tagab kogude sisu kvaliteedi.

4. Kompetentsikeskus

Teadusnõukogu arutelufookuses olid teksti- ja andmekaeve teemad, keeleseire ning RRI digitaalsetel kogudel pakutava teenuse kujundamise võimalused.

RR osales Eesti standardite kavandite koostamisel EVS/TK 22 raames. Ümbertrüki meetodil võeti üle ISO standard

- EVS-ISO 5127:2017 *Informatsioon ja dokumentatsioon. Põhialused ja sõnastik.*

Ilmusid

- EVS-ISO 11799:2016 *Informatsioon ja dokumentatsioon – Arhiivi- ja raamatukogumaterjalide hoiunõuded;*
- ISO/TR 13028:2010 et *Informatsioon ja dokumentatsioon – Juhised dokumentide digiteerimise korraldamiseks* (teade ilmumise kohta EVS Teatajas, jaanuar 2018).

RR jätkas osalemist ISO/DIS 21248 *Information and documentation – Quality assessment for national libraries* väljatöötamises. Kavand jõudis arvamusküsitlusele ja avaldatakse 2018. a.

Raamatukogude statistika

2016. a tegevuse kohta esitas 2017. a alguses statistilise aruande 43 teadus- ja erialaraamatukogu, 536 rahvaraamatukogu ning 362 kooliraamatukogu. Statistilised näitajad avaldati RRI kodulehel (<http://www.nlib.ee/statistika/>) ja esitati Statistikaametile.

Terminitöö

Raamatukoguterminite andmebaasi lisati ERÜ terminoloogiatoimkonnas kinnitatud uued terminid ning täiendati olemasolevaid kirjeid. Andmebaas sisaldab 6552 terminikirjet, millest 4983 on veebis olevas raamatukogusõnastikus avalikult kättesaadavad. Andmebaasi statistika näitab raamatukogusõnastiku kasutuse kasvu: mullu tehti 77 120 otsingusessioonil 91 402 terminipäringut (2016. a oli päringute arv 60 242).

Eesti koostöö

RR korraldas Kultuuriministeeriumi toetusel mäluasutuste suveseminari *Digitekkeline pärand ja osaluskuultuur*, mis toimus 29.–30. augustil Audru vallas Pärnumaal. Seminari põhiteemadeks olid digitaaltekkelise pärandi kogumine, säilitamine ja kättesaadavaks tegemine. Osalesid 93 muuseumide, arhiivide, raamatukogude, Eesti Rahvusringhäälingu, kõrgkoolide, ministeeriumide jt kultuuripärandi valdkonnas tegutsevate asutuste töötajat. 15.–16. novembril korraldas RR koos Rahvusarhiiviga Järvamaal Valgehobusemäel Eesti digitaalarhiivindusega seotud spetsialistide aruteluseminari praktilistel digitaalse säilitamise temadel ja edasise koostöö planeerimiseks.

Jätkus aktiivne koostöö **Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsiumi** ja **ERÜ tööruhmades**, arendamaks, parendamaks ning ühtlustamaks raamatukoguteenuste kvaliteeti. **Tartu Ülikooli geograafia osakonna** ja RRI vahelise koostöölepe raames digiteeriti arvukalt kaarte koostamisel oleva *Eesti rahvusatlase* jaoks ning täpsustati andmeid. **Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumi** ettepanekul digiteeriti eesti rahvamuusika helisalvestised ning koostati näitus meie kogudes olevatest popmuusika plakatitest. Sõlmiti koostöölepingud **Eesti Kunstiakadeemia** ning **Arvo Pärdi Keskusega**. Jätkus pikaajaline koostöö **Vabariigi**

Presidendi Kantselei, Justiitsministeeriumi, Riigikogu Kantselei, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikantselei ja Kaitseväge Peastaabiga. Seoses Justiitsministeeriumi kolimisega likvideeriti sealne raamatukogu ja annetati RRile hulgaliselt õiguskirjandust, sh ENSV Ministrite Nõukogu määrused ja korraldused aastaist 1946–1981. Riigikantselei toel toimib RRis Euroopa Liidu infokeskus eesmärgiga vahendada Euroopa Liidu alast informatsiooni. Euroopa Liidu infokeskus on ka teabevõrgustiku *Europe Direct* liige. Teist aastat toimusid *Euroopa päeval* Eesti esinduse üritused RRis koostöös Riigikantselei ja Rahandusministeeriumiga. *Euroopa päeval* külastas raamatukogu ca 1200 inimest. RR **rahvusvaheliste organisatsioonide depooramatukoguna** pakub Eesti lugejatele jätkuvalt rahvusvaheliste organisatsioonide infoteenust. Projektis **Eesti võõrkeelse retrospektiivse rahvusbibliograafia koostamine** tehti osalevate raamatukogude ühisotsus, et bibliograafia trükkimine ei ole otstarbekas ning rahvusbibliograafiasse kuuluvate venekeelsete trükiste esitamise kanaliks jääb rahvusbibliograafia andmebaas ERB, kus moodustati ainestu parema kättesaadavuse tagamiseks eraldi kogum.

Rahvusvaheline koostöö

RR osales CENLi autoriõiguse töörühma ja Euroopa Komisjoni teabevahetuse peadirektoraadi (DG COMM) algatatud Euroopa dokumendikeskuste esindajatest koosneva töörühma (Pan European Working Group) töös. 2017. a oli RR OCLC rahvusvahelise autoriteetfaili (VIAF) ja kataloogimisstandardi arendust juhtiva organisatsiooni EURIG liige.

RR on esindatud relvakonflikti korral kultuuriväärtuste kaitse Haagi konventsiooni protokollide rakendamise ühiskomisjoni uues koosseisus.

Eesti standardnumbri keskusena osales RR ISBN/ISMNi aastakoosolekuil ning ISBNi agentuuride seminaril Helsingis.

11.–12. oktoobril toimus RRis ELi rahastatud projekti Preforma lõppkonverents, mille põhilised korraldajad olid Kultuuriministeerium ja RRi digitaalarhiivi osakond. Projekt Preforma (*PREservation FORMAts for culture information/e-archives – Digitaalse kultuuripärandi ja digitaalarhiivide säilitusvormingud*) on Euroopa komisjoni rahastatud üle-euroopalise haardega digitaalse kultuuripärandi pikaajalise säilitamise projekt. Konverentsil tutvustati mäluasutustele mõeldud vabavaralisi tarkvarasid, mis on selle projekti raames loodud. Need arendati välja pikaajalisele säilitamisele kuuluvate failide kvaliteedi testimiseks, ennetamaks nende hävimist. Loodud tarkvaraga on võimalik tuvastada, kas failitüüpidesse PDF, TIFF ja Matroska kuuluvad failid on kahjustatud.

Võeti osa projektist COURAGE (*Cultural Opposition: Understanding the CultuRal HeritAGE of Dissent in the Former Socialist Countries*) – *Kultuuriline opositsioon: endiste sotsialismimaade teisitimõtlejate kultuuripärandi mõtestamine* –, mille eesmärk on teadvustada teemakohaste kogude olemasolu Euroopas ja tuua kokku riikide sarnased kogemused. Loodavasse rahvusvaheline andmebaasi valiti RRis säilitatav Sergei Soldatovi isikuarhiiv. RR edastas loodavale andmebaasile digiteeritud materjale.

2017. a osaleti neljal korral mäluasutuste kohtumisel projekti *Collaborative Digitization of Natural and Cultural Heritage* raames Eesti Sõjamuuseumis – Kindral Laidoneri muuseumis.

Osaleti ka *Web Archiving Weekil* Londonis, mille raames toimus kaks üritust:

juunis tutvuti töötoas *Archives Unleashed 4.0: Web Archive Datathon* veebiarhiivide uurimise meetoditega ja septembris käisid RRI veebiarhiveerijad Helsingis kogemusi vahetamas Soome Rahvusraamatukogu veebiarhiveerijatega.

RRI digiteerimiskeskuses jätkati digiteerimisteenuse pakkumist rahvusvahelise projektina loodud ja toimivas EoD-keskkonnas. 2017. a lõpus lisandus meie kasutajatele uus teenus: tekkis võimalus tellida kõrge kvaliteediga digitaalkoopiaid (TIFF-faile) üksikutest lehekülgedest ja artiklitest.

RR osales ka mullu projektis *Международный сводный каталог русской книги (1918–1926) – Rahvusvaheline vene raamatu koondkataloog (1918–1926)*, panustades kataloogi koostamise sisuandmete edastamisega. Samuti täiendati rahvusvahelist muusikabibliograafia andmebaasi RILM 98 artikli kirjega.

Osalesime ka rahvusvahelise muusikaraamatukogude võrgustiku IAML töös: ettekanne organisatsiooni 66. aastakonverentsil Riias tutvustas RRis hoiul olevaid heliloojate ja interpretide isikukogusid. Rahvusvahelises kartograafiaajakirjas *Imago Mundi* ilmus RRis koostatud ülevaade kartograafia ajalooa seotud näitustest, üritustest ja uuest kirjandusest Baltimaades.

Edukalt lõppes Rootsi–Balti koostööprojekt *Baltic Sea Cooperation for Information Management Within ALM Sector*, mille raames toimus RRis 27.–28. aprillil nõupidamine *Digital humanities and digital material on the cultural heritage in the Baltic States*. Osalesid Läti, Leedu ja Eesti rahvusraamatukogu ning teadlaste esindajad.

Raamatukoguhoidjate täiendus- ja kutsekoolitus

2017. a korraldas RR raamatukoguhoidjatele 22 koolitust (2016. a 28), milles osales 433 raamatukoguhoidjat (2016. a 685). Alates 2017. a oktoobrist tegeleb RRis sellega raamatukoguteenuste arenduskeskus. Kutsekoolituse õppetöö toimus *Raamatukoguhoidja, tase 6* kutsekoolituse programmi alusel. Raamatukoguhoidja kutsekoolituse õppeaastal 2016/2017 oli 15 lõpetajat.

Juunis kuulutas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium välja riigihanke digitaalse kirjaoskuse koolitusele *e-Kogukond*. Riigihanke võitis täienduskoolitus- ja haridusprojektide juhtimise ettevõtte BCS Koolitus AS ning RRI ühispakkumine. Projekti eesmärk on suurendada a-il 2018–2021 oluliselt arvuti- ja internetikasutajate hulka üle Eesti. Selle saavutamiseks on planeeritud koolitada 1000 raamatukogutöötajat ja 5000 kogukonnainimest, kes oskaksid juhendada kodanikke avaliku ning erasektori e-teenuste kasutamisel.

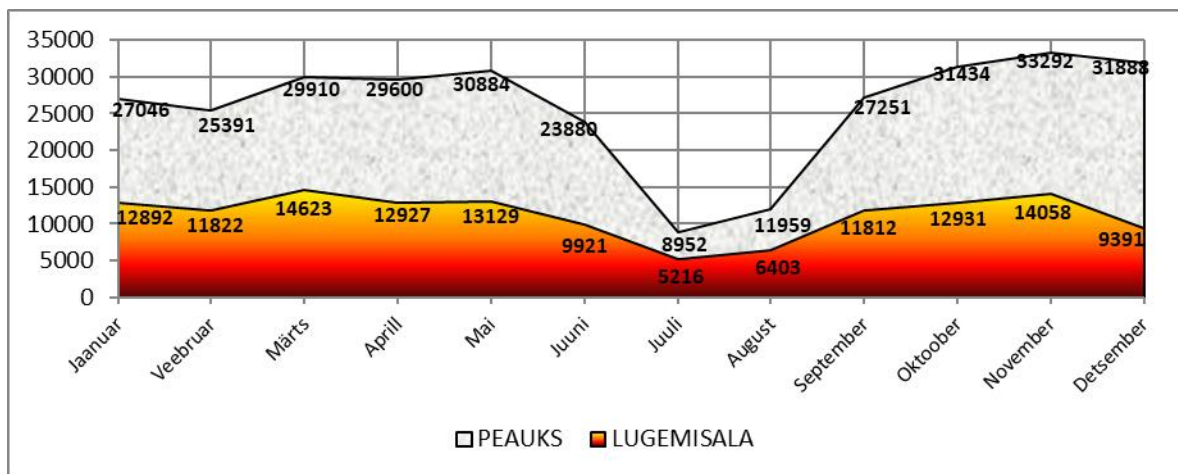
RRI koolituste soovitusindeks (SI) oli 2017. a 75% (eesmärk oli saavutada 78%). Kõrgeima hinnangu sai kirjandusteemaline koolitus *Eesti laps sõjajärgses olustikus: ilukirjanduslik vaade*: soovitusindeks oli 88,2% ja rahulolu koolitusega 100%.

Kokkuvõtteks saame tõdeda, et koostöös ja arendustes osalemine Eestis ning välismaal on oluline osa nüüdisaegse raamatukoguteenuse kujundamisel. Koostööpartnerite kogemused on tulevikku suunatud ühiste arenduste väljatöötamisel hindamatu väärtusega. Möödunud aasta lõpus toimunud RRI koolitustegevuse ümberkorraldamine vähendas osalenute mullust üldarvu. Samal ajal toimus selle valdkonna tegevuste planeerimine, mis loob 2018. a kutsekoolituse ja laiemalt koolitustegevuse pakkumises uue kvaliteedi.

5. Raamatukogu kasutamine

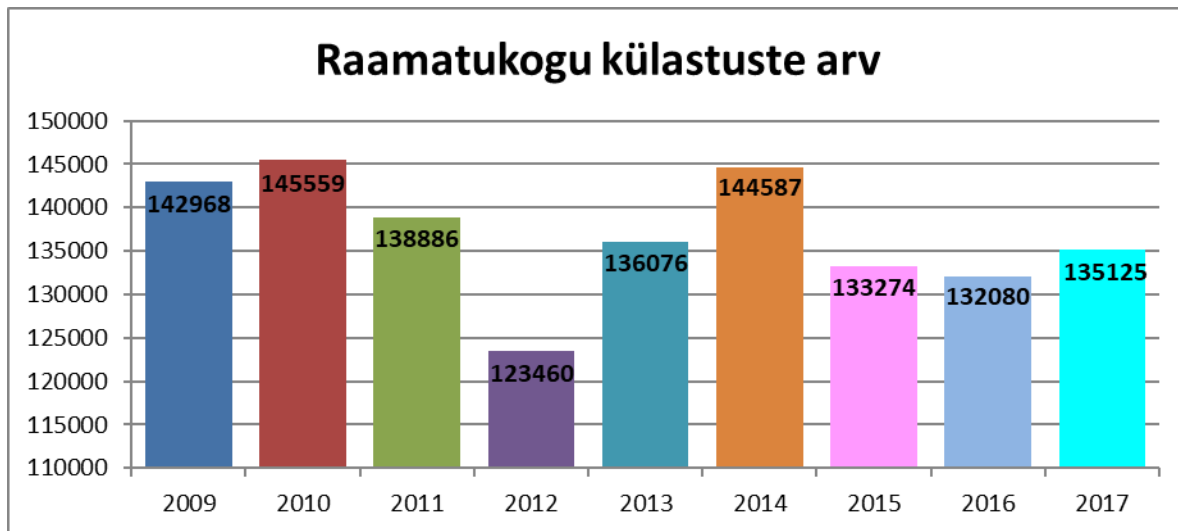
RR on avatud kõigile, pakkudes laiapõhjalist raamatukoguteenust ning tagades laialdased võimalused enesearendamiseks ja -täiendamiseks. Aasta alguses loobuti teavikute kojulaenusõiguse vanuselisest piirangust: laenata saavad nüüd ka alla 18-aastased vanema kirjalikul nõusolekul.

Raamatukogu lugemisala oli 2017. a avatud 280 päeva, füüsilisi külastusi oli 135 125 (2016. a 132 080), päevas külastatakse raamatukogu keskmiselt 503 korda.



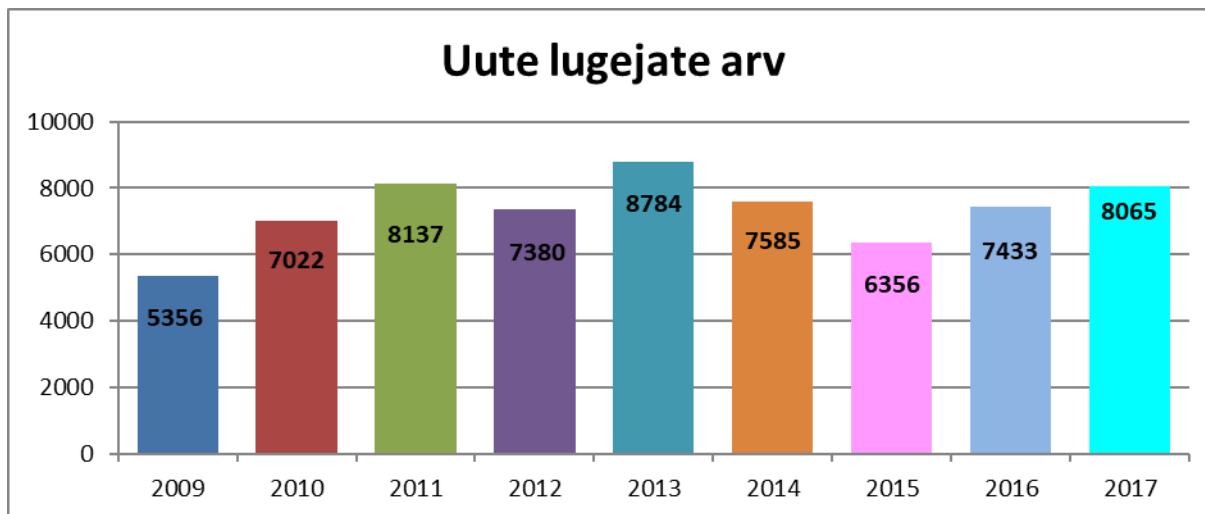
Joonis 1. Peauksest sisenemiste ja lugemisala külastuste arv 2017. a

Kõige rohkem oli külastajaid märtsis (14 623), järgnesid november (14 058) ja mai (13 129). Enim külastatud kuud jäävad aastate lõikes peaaegu samaks: 2016. a olid nendeks oktoober, november ja mai. Kindlasti mõjutavad tulemusi RRis toimuvad kultuurisündmused ja kogude tutvustamisega seotud üritused.



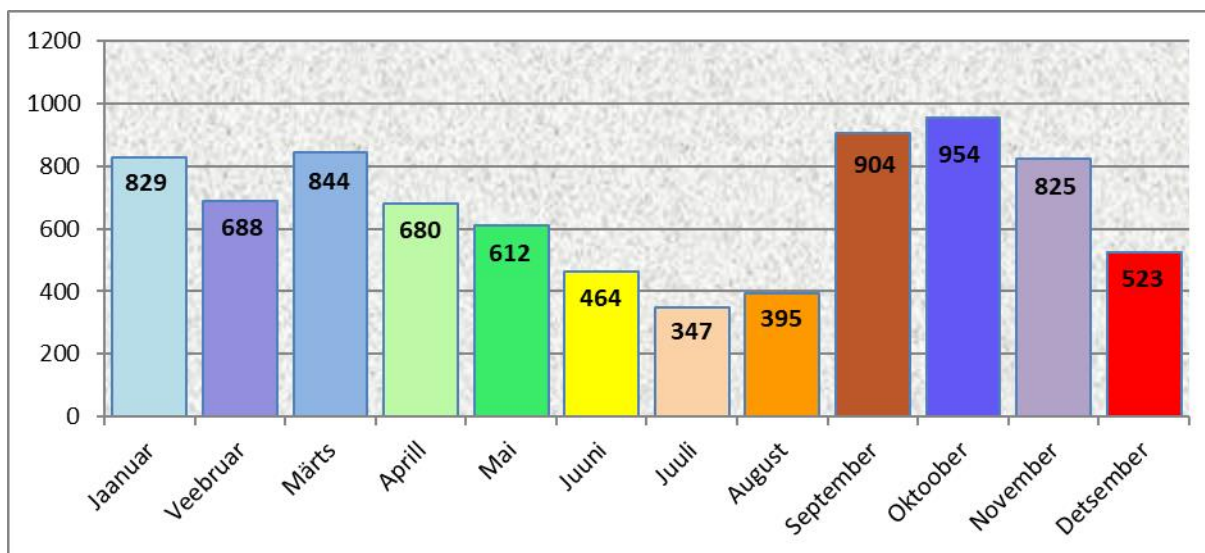
Joonis 2. Raamatukogu külastuste arv a-il 2009–2017

2017. a registreerus 8065 uut lugejat (2016. a 7433), aktiivseid lugejaid oli 16 510 (2016. a 16 552). Kohapeal registreerus 4536 lugejat, neist 3616 kasutas raamatukogu teenuseid ID-kaardiga. Uutest lugejatest 44% (2016. a 21%) ja kõigist lugejatest 33% on registreerunud veebis ID-kaardi või Mobiil-ID-ga.



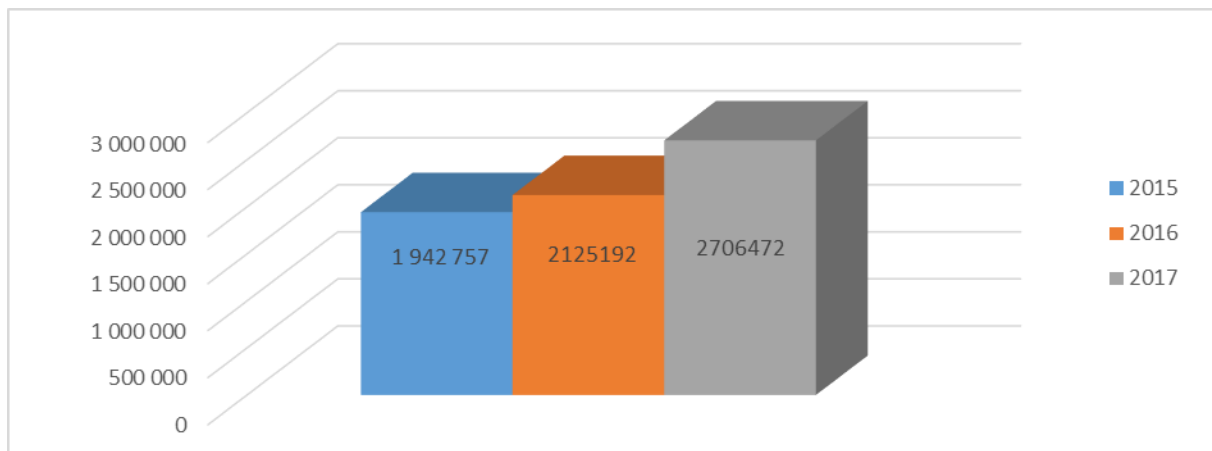
Joonis 3. Uute lugejate arv a-il 2009–2017

Aasta lõpul (oktoobris-novembris) toimunud e-teenuste kampaania tõi kaasa uute lugejate registreerumise kasvu, kusjuures 48% registreerumistest tehti veebis iseseisvalt.



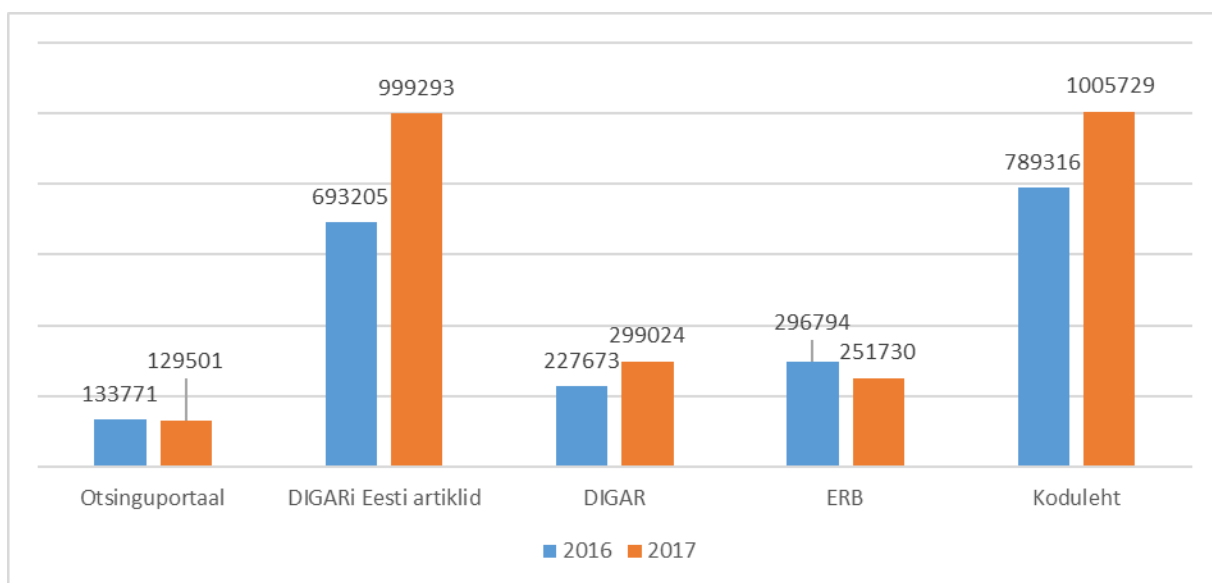
Joonis 4. Uute lugejate arv 2017. a kuude lõikes

Raamatukogu kasutamise hindamisel on oluline jälgida e-kanalite kasutust: aruandeaastal saame rõõmustada hüppelise e-teenuste kasvu suurenemise üle. Raamatukogule on see märgiks, et e-kanalite arendamine ning sisu laiendamine on tänase raamatukogukasutaja ootus ning e-teenused raamatukoguteenuse lahutamatu osa.



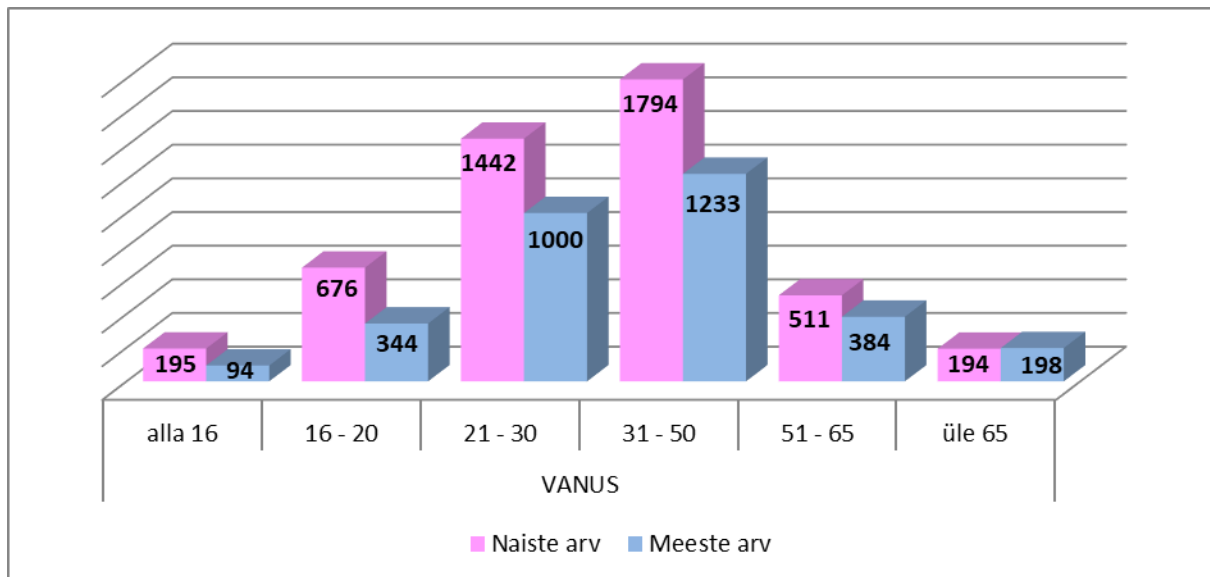
Joonis 5. RRI e-teenuste kasutamine a-il 2015–2017

Vaadates lähemalt andmekogude kasutust, joonistub selgelt välja digitaalkogude kasutamise kasv. DIGARi Eesti artiklite osas saame rõõmustada lausa hüppelise kasvu üle: kui 2016 a oli 693 205 kasutust, siis 2017 a 999 293. Ka RRI kodulehe kasutus on teinud suure hüppe: kui 2016 a oli 789 316 kasutust, siis 2017 a 1 005 729.



Joonis 6. RRI andmebaaside kasutamine a-il 2016–2017

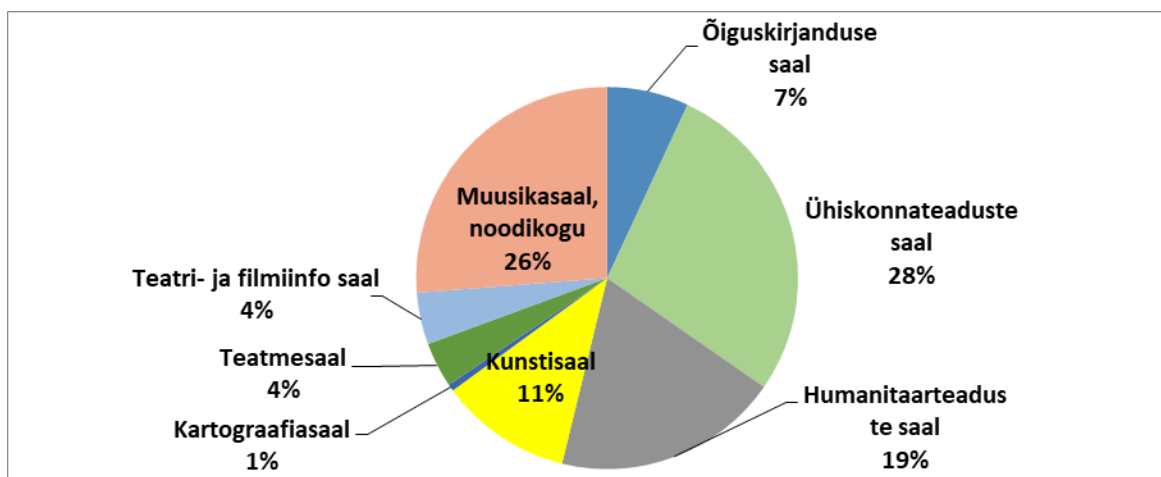
Registreerumisel esitatud andmete põhjal saame järeldada, et lugejate hulgas on õppijaid (kuni 30-aastased) jätkuvalt kõige rohkem. See sihtrühm vajab raamatukogu kõige rohkem enesetäiendamiseks ja informatsiooni leidmiseks.



Joonis 7. 2017. a registreerunud uute lugejate jaotus vanuse ja soo alusel

Teavikute laenutamine. 2017. a oli laenutuste arv 76 059 (2016. a 79 262), sh kojulaenutusi 46 309 (2016. a 44 295), neist avakogudest 4189 (2016 a 3649).

Kojulaenutuste arv on kasvanud, kuid laenutuste koguarv on võrreldes eelmise aastaga kahanenud. Ilmselt leiavad lugejad vajaliku avakogudest ning hoidlatest tellitakse teavikuid saalis lugemiseks vähem. Kõige aktiivsemalt laenati avakogudest koju muusikasaali, ühiskonnateaduste saali ja humanitaarsaali trükiseid.



Joonis 8. Teavikute kojulaenutused 2017. a lugemissaalide järgi

Raamatukogudevaheline laenutus (RVL). 2017. a esitasid lugejad 444 tellimust, nendest täideti 414 ehk 93,2% (2016. a 427 tellimust, täideti 369 ehk 86,4%). Raamatukogude tellimusi oli 394, lahenduse leidis 390 tellimust (99,0%). 2017. a oli lugejaootuste ja teenusepakkumise kooskõla taastamise aasta. Tellimisnumbrid näitavad, et viimaste aastate hoogne langus on peatunud ning tellimisaktiivsus veidi kõrgem kui eelnenud aastal. Oluliseks muudatuseks oli laenutuste registreerimine ESTERis, mis võimaldab lugejal jälgida tellimuse staatust. Kliendimugavuse parendamiseks võeti RRis suund tellitud materjali koju lubamisele, ka koopiaste tellimine muutus mugavamaks seoses uue otsinguportaali käivitamisega ning koopiaste tellimisvormi lisamisega uude keskkonda.

Suurim samm teenuse arendamisel oli üleriigilise raamatulaenutussüsteemi visiooni kujundamine ning projekti ettevalmistava turuanalüüsi koostamine. Projekti *Raamatud liikuma (Books on the Move)* eesmärk on ühendada Eesti raamatukogude kollektioonid ühisesse otsingusse, mis rajaneb e-kataloogidel (ESTER, Riks, Urram) ning võimaldab kasutajal soovitud raamatuid koju tellida kõikjalt Eestist. RVL-valdkonna arendamise eesmärgil toimus 6. novembril RRis seminaripäev *RVL täna ja homme*, millel osales üle 60 RVL-praktiku ja huvilise üle Eesti.

Päringud. Võrreldes 2016. a-ga on päringute arv vähenenud ligi 10 % (2016. a 39 668, 2017. a 36 205). Üheks põhjuseks oli 7. korruse renoveerimine: lugemissaalid olid pikalt kinni ja vahetut lugejateenindust ei toimunud. Kindlasti mõjutab hoones esitatud päringute arvu vähenemist lugemisala ja e-teenuste arendamine: kasutaja leiab soovitu ise lihtsalt üles. Seda kinnitab ka veebivestluse kaudu esitatud päringute arvu kasv (2016. a 307; 2017. a 417).

Kasutajakoolitus. Aruandeaasta fookuses oli haridusliku lisaväärtuse pakkumise viiside ja võimaluste kujundamine ning uute haridusprogrammide väljatöötamine ja elluviimine, mille eesmärgiks raamatukogust avatud õpikeskkonna loomine. 2017. a sügisest alates on kõigil huvilistel võimalik uute programmide abil avastada raamatukogu rikkalikke kogusid, saada rohkem teada teenustest ning õppida otsima infot nii traditsioonilisest kui ka e-raamatukogust. Aruandeaastal valmistati ette ja korraldati 34 koolitust (2016. a 69), millel osales 582 õppijat (2016. a 1134). Õppijad esindasid järgmisi sihtrühmi: põhikooliõpilased, gümnaasiumiõpilased, üliõpilased, magistrandid, õppejõud, teadurid, riigiametnikud jt.

Kokkuvõtteks. Tulevikku vaatavalt on positiivne RRi hoone ja e-teenuste kasutuse ning uute lugejate arvu tõus. See näitab, et RRi ruumi ja e-teenuste kujundamine kõnetab kasutajaid ning uuendused ja investeringud teenuste kasutajasõbralikkuse tõstmiseks on ennast igati õigustamas. Kindlasti mõjutas DIGARi ja *DIGARi Eesti artiklite* kasutuse kasvu positiivselt SäES, mis tagas digitaalainestu sisu kasvu mõlemas andmekogus. Kasutajakoolitused on raamatukogu üheks põhitegevuseks. Koolituste arv küll vähenes, aga põhjuseks oli uute koolitusvormide kujundamine, mis võimaldab tulevikus RRi kogud siduda muu haridustegevusega ning aitab veelgi suurendada kasutajate arvu.

5.1. Parlamendiraamatukogu

Kogude tutvustamise peamine kanal oli erialablogi *Parlafon*, kus keskenduti peamiselt poliitika, majanduse, sotsioloogia, õiguse, Euroopa Liidu ja rahvusvaheliste organisatsioonide teabe vahendamisele. Kasvas külastajate arv (2017. a 1335, 2016. a 203), populaarseimad postitused olid *Loe jagamismajandusest, Õigusaktid elektrooniliselt aastatest 1940–1990, Türgi ja Euroopa Liit, Kuidas märgata vaeuudiseid ning E-raamat muutustest välispoliitikas*. Ka parlamendiraamatukogu uudiskiri on kättesaadav *Parlafoni* blogis: kliendibaasis on 2017. a seisuga 609 kontakti, nii eraisikud kui ka asutused. Teemadest oli kõige suurema avamisprotsendiga number julgeolekust ja riigikaitsest digitaalse ühisturuni (avamisprotsent 33,9%).

Parlamendiraamatukogu *Facebooki* lehe vahendusel jätkati kogude ja teenuste tutvustamist. 2017. a jätkus projekt *Mida Riigikogu loeb*. Riigikogu liikmete raamatututvustustega soovime äratada laiemat huvi lugemise ja teadmiste omandamise vastu. Valminud videoid levitati sotsiaalmeedia kanalites ja uudiskirjades. Riigikogu liikmete tagasiside oli positiivne, samuti sai projekt tähelepanu ajakirjanduses. Seni on osalenud 12 Riigikogu liiget. Kavas on jätkata ka 2018. a.

2017. a toimunud kohalike omavalitsuste volikogude valimised tõid kaasa suuremahulise töö omavalitsuste kandidaatide veebilehtede arhiveerimiseks RRI veebiarhiivis.

Aprillis alustati Riigikogu kodulehe fookusteema *Maapäev 100* jaoks materjali edastamisega Riigikogu Kantseleile, novembris valmis koostöönäitus *Maapäev 100*, mis on pühendatud esimesele esinduskogule, Eestimaa Ajutisele Maanõukogule. DIGARisse on loodud Eestimaa Ajutise Maanõukogu kollektsioon, kuhu on kogutud teosed Eesti riigi loomisest.

Väljaanded

Ilmus Riigikogu XIII koosseisu IV ja V istungjärku hõlmav **aastaraamat**, mis andis ülevaate ka Eesti Euroopa Nõukogu eesistumise parlamentaarse mõõtme ettevalmistustest ja selle raames toimunud üritustest nii sõnas kui ka pildis.

Riigikogu voldikud ilmusid neljas keeles kahel korral: jaanuaris ja novembris. Uuendatud sisu ja vormi sai parlamendiraamatukogu voldik, mis ilmus nii eesti kui ka inglise keeles.

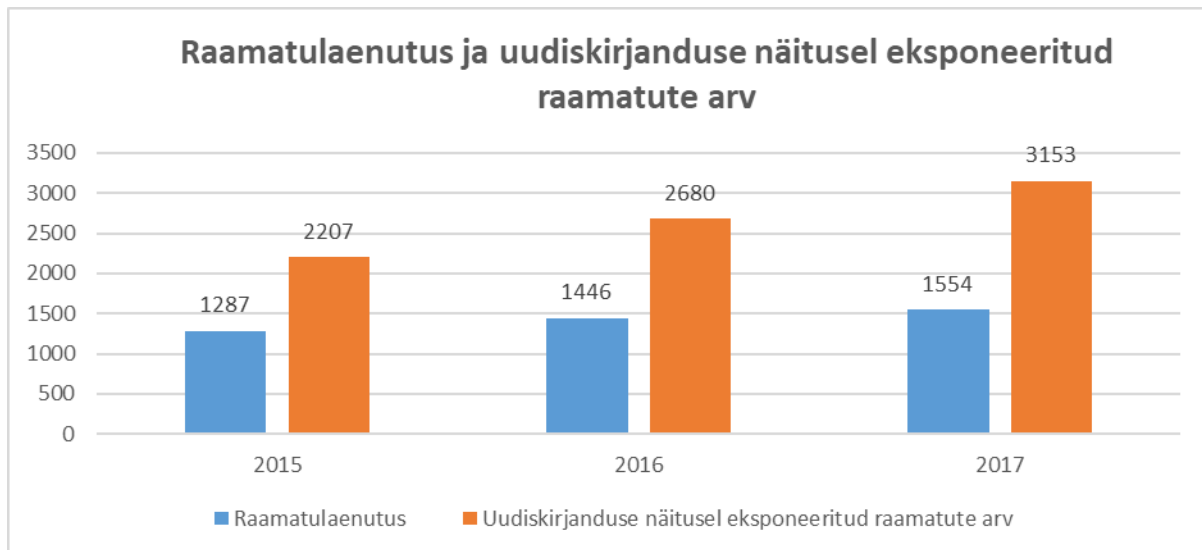
Riigikogu XIII koosseisu tutvustav **101 lühielulugu** ilmus eesti ja inglise keeles EPUB- ja PDF-vormingus. Seos oktoobris toimunud kohalike omavalitsuste valimistega lisati elulugudesse üle 60 täienduse Riigikogu liikmete valituks osutumise kohta.

RRis koostatav, Riigikogu Toimetistes ilmuv rahvusvaheliste parlamendiuudiste ülevaade leidis nii toimetuskolleegiumi kui ka Riigikogu liikmete tunnustuse.

Riigikogu teenindamiseks koostati võrguväljaandeid: Riigikogu liikmete kirjutisi koondava nädalaväljaande *Dixi. Riigikogu liige on öelnud*, referaatväljaanded *Ühiskonnauuringud* ja *Summaria Iuridica*. Väljaannete kasutatavus DIGARi allalaadimiste põhjal kasvab ning lugejaid on kogunud kõik numbrid. Suuremat huvi tunti haldusõiguse ning riigi- ja Euroopa Liidu õiguse teemade vastu.

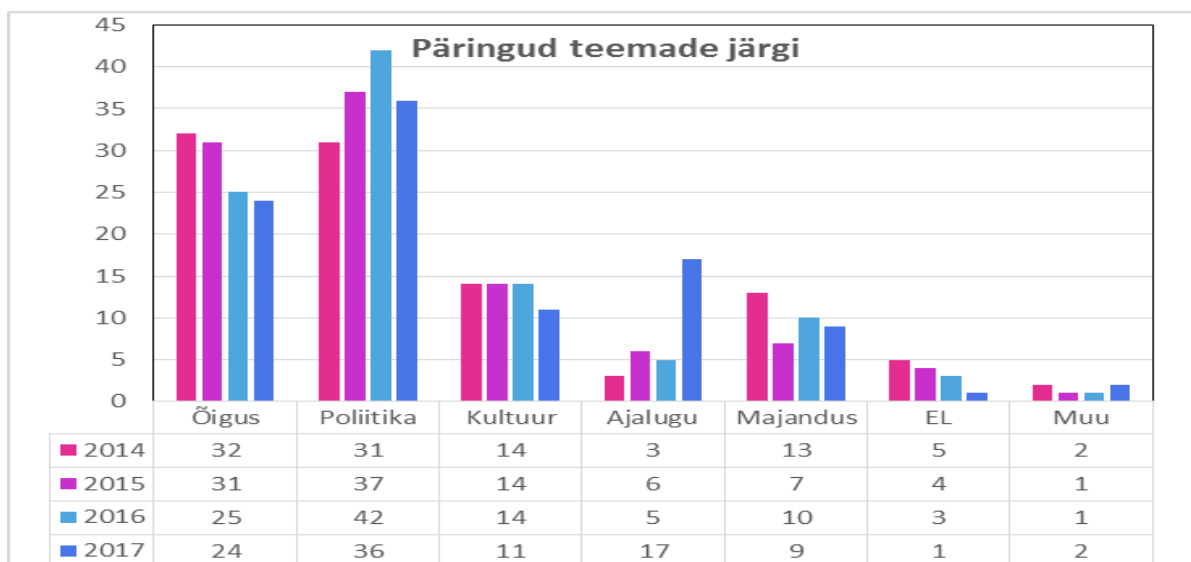
Teenused parlamendile. Parlamendi lugemissaali avariitulitel on detsembri seisuga 8334 raamatut (2016. a 8215). Külastajate hulk on jäänud samale tasemele (10-25 lugejat päevas),

samas on tõusnud laenutuste arv. Kogude paremaks tutvustamiseks suurendati uudiskirjanduse näitusel eksponeeritud raamatute arvu. Jätkuvalt kasvas ka parlamendile laenutatud raamatute arv, mis näitab suurt huvi uute erialaraamatute vastu.



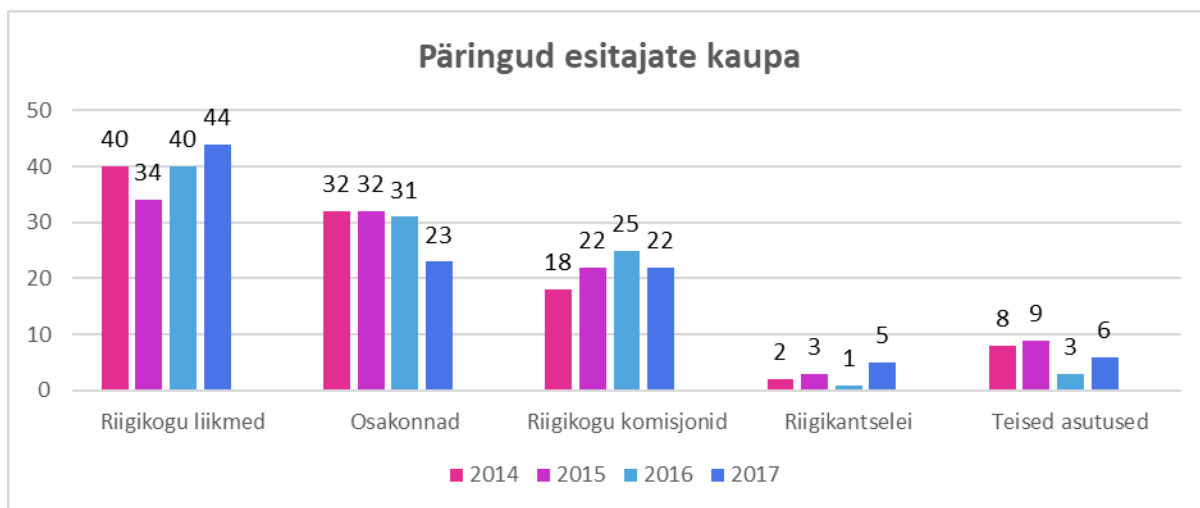
Joonis 9. Parlamendi lugemissaali kojulaenutused ja uued teavikud a-il 2015–2017

Päringuid esitanud klientide soovitus- ja rahuloluindeksi tagasiside põhjal oldi teenusega eriti rahul kiiruse ja põhjaliku materjalivaliku poolest. SI tulemus oli 60%, eesmärk edaspidiseks on 85% saavutamise. Statistika näitab poliitikaalaste, eriti päevapoliitiliste päringute kasvu, õiguslaste päringute hulk püsib teisel kohal. Ajaloalaste päringute hulk on samuti kasvanud, mida võib põhjendada Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaga. Mullu esitati 548 teemapäringut, 75% päringute kogumahust e-kujul. Kasvanud on ka suuremate teemapäringute arv (2015. a 161, 2016. a 157 ja 2017. a 188).



Joonis 10. Päringud a-il 2014–2017 teemade järgi

Kõige aktiivsemad küsijad olid mullu Riigikogu liikmed ja fraktsioonid, kasvas Riigikantselei pöördumiste hulk. Teistest asutustest pöördujaiks olid doktorandid, Julgestuspolitsei, Euroopa Parlament, võrdõigusvoliniku kantselei jt.



Joonis 11. Päringud a-il 2014–2017 esitajate kaupa

Kokkuvõtteks. Mullu kahekordistus teenuse ja kogude tutvustamiseks kasutusele võetud blogi külastajate arv, uudiskirja saajate hulk kasvas ca 20%. Jätkuvalt suurenes ka raamatulaenutuste arv ning aina rohkem esitasid Riigikogu liikmed päringuid otse. See näitab, et täiendavad infoedastuskanalid toimivad. Seoses tänava saabuvate tähtpäevadega suurenes mullu koostöö näituste ning ajaloolise info kogumisel ja edastamisel. See näitab, et raamatukogu infospetsialistid on hinnatud ja usaldusväärne kanal allikainfo leidmisel ning hindamisel.

6. Avatud raamatukogukeskkond

Kasutajate tagasiside kogumine on **avalike** raamatukoguteenuste kujundamise peamiseks kvaliteedimõõdikuks. Teenusekvaliteedi hindamiseks korraldati 2017. a 15 soovitusindeksi meetodiga rakendusuuringut: RRI soovitusindeks oli mullu 63% (2016. a 61%). See meetod tagab kiire tagasiside andmise võimaluse raamatukogu teenuste kasutajatele, aitab mõista kasutajate lojaalsust ning hinnata ja juhtida teenusekvaliteeti. Sihtgruppidest uuriti ka 16–29-aastaseid lugejaid: küsimustikule vastas 651 noort, kelle suhteliselt madal hinnang aitab antud segmendi soove paremini mõista ja edaspidi arvestada teenuste arendamisel (SI oli 53,4%, eesmärk oli saavutada 65%).

Lugejaarvutid. Raamatukoguteenuse kasutajamugavuse tõstmisel saavutasime kvalitatiivse hüppe lugejaarvutite ümbervahetamisega nüüdisaegsete multimeediavõimalustega arvutite vastu.

Uuenev lugemisala. Märgilise tähtsusega oli 7. korruse uuendamine: augustis avasime tervet korrust hõlmava lugemisala, mis sai nimeks humanitaarsaal. Ümberkorralduse eesmärk oli esile tõsta Eesti humanitaarvaldkonnad – eesti ilukirjandus ja kirjandusteadus, ajalugu, kultuur, keel ja rahvaluule – ning luua avatud piirkond, millesse on lõimitud saksakeelsed lugemissaalid. Kasutajatele loodi tänapäevane, avatud ja mugav ala koos eraldumist võimaldavate rühmaruumidega. Uuenenud humanitaarsaal avati pidulikult kultuuripäevadega 28. ja 29. septembril, mille raames toimunud kultuuriprogrammis astusid üles Tiit Aleksejev, Peeter Helme, Indrek Hirv, Heikki Kalle, Vallo Kepp, Örne Kepp, Andrus Kivirähk, Asko Künnap ja Karl-Martin Sinijärv.

Teeninduskvaliteet oli mullu jätkuvalt kõrgendatud tähelepanu all. Teeninduskvaliteedi projekti 2016–2017 II etapi täitmiseks uuendati teeninduskoodeks, sõlmimaks uued teeninduskokkulepped ja kliendile antavad lubadused, kuna viimasel kümnel aastal on muutunud nii raamatukogu, teenindus kui ka infokeskkond ja lugejad. Toimusid teenindavate osakondade ja lugemissaalide juhatajate nn teeninduse töötoad, uuendatud teeninduskoodeksi põhimõtteid tutvustati RRI teenindusseminaridel. Teeninduskoodeks kinnitati 15. jaanuaril 2018. a. Ajakohastatud teeninduskokkulepe hõlmab nii kliendi kui ka teenindaja vaadet ja selle rakendamine aitab tagada ühtlase teeninduskvaliteedi ning kõrge kliendirahulolu.

Teenusedisain. Kevadel toimus RRis teenusedisaini meetodit käsitlev koolitus, kus osalejad said ülevaate teenusedisaini protsessi olemusest ja peamistest vahenditest. Lahendati praktilisi ülesandeid, muutmaks raamatukogu fuajee ja sissepääs kasutajasõbralikumaks: see on sisendiks 2018. a alguseks planeeritud muudatustele lugemisala sissepääsu kujundamisel.

Töö- ja rühmaruumide kasutamine oli mullu väga aktiivne: peeti arvukalt planeeritud nõupidamisi, kohtumisi ja Skype'i koosolekuid. Ka individuaaltööruumide kasutamine on mõnevõrra kasvanud. Rühmaruumide broneerimisel kasutati enamasti registreeritud kasutaja soodustust – 3 tundi päevas 2 korda nädalas tasuta.

RFID-raamatukaitseüsteemi (raadiolainesageduse tuvastamisel põhineva turva- ja kodeerimissüsteemi) juurutamine. 2017. a juunis eraldas Kultuuriministeerium RRile sihtotstarbeliselt 200 000 eurot RFID-tehnoloogial (*radio frequency identification*) põhineva raamatukaitseüsteemi lahenduse hankimiseks ja juurutamiseks. Lähtuti järgmistest eesmärkidest: tagada teavikute kestlik kaitse ja turvalisus; võimaldada iseteeninduslike laenutus- ja tagastusvõimaluste kasutuselevõtmist; tõhustada RRI kogude inventuuri. Hanke võitis AS

Hansab ühispakkumuses UAB Hansabiga, kellega sõlmiti 13. detsembril hankeleping. Uus süsteem on kavas käivitada 2018. a oktoobris.

Kokkuvõtteks saab tõdeda, et 2017. a pakkus uusi väljakutseid ja võimalusi, muutmaks raamatukogu nüüdisaegsemaks ning kasutajasõbralikumaks, uusi teenuseid pakkuvaks kultuurikeskuseks. Selleks kasutati nii haridusprogrammide väljatöötamist, fuajee disainimist kui ka teeninduskoodeksi uuendamist. Väga olulised olid kasutajate kaasamine teenuste kujundamisse, esimesed sammud teenusedisaini meetodika rakendamisel ja kasutajate tagasiside kogumine soovitusindeksi meetodiga: see kõik oli sisendiks raamatukoguteenuste kvaliteedi parendamisel. RFID-raamatukaitsesüsteemi kasutuselevõtt 2019. a peaks vähendama teenindajate seotust otsese laenutustegevusega ning andma rohkem võimalusi sisuteenustega tegelemiseks.

6.1. Kultuurikeskus. Kommunikatsiooni- ja turundustegevus

RRi kogude tutvustamine

Kogude tutvustamine oli 2017. a raamatukogu üks tegevusfookusi. See kandis nime *Kogu lugu*, haakus hästi igapäevategevusega ning täitis raamatukogu üht põhiülesannet – viia kogud kasutajatele lähemale. Novembris toimus RRis ja Tallinna Linnaarhiivis reformatsiooni 500. aastapäevale pühendatud konverents *Reformatsioon – tõlgendused ja tõlked* (Piret Lotman koostöös Tallinna Linnaarhiiviga). *Pop-up* raamatukogu raames laenutati sotsiaalteaduste raamatuid, tutvustati otsinguportaali ja andmebaase ning registreeriti soovijaid lugejaks Telliskivi loomelinnakus (3 üritust) ja ühistöökontoris SpringHub (OÜ Spring Hub). ELi infokeskus korraldas kaks temaatilist aruteluõhtut Kaja Kallase ja Marko Mihkelsoniga.

Kogusid tutvustavad näitused

RRi kogusid tutvustasime kolme suurema näitusega: *Raamatuid hävinud Narva Jaani kirikust, Sissevaade Neeme Järvi loomingulisse arhiivi ja In brevi. 50 aastat restaureerimist Eesti Rahvusraamatukogus*. Näitus *Raamatuid hävinud Narva Jaani kirikust* andis ülevaate Narva Kirikuraamatukogule kuulunud 16.–18. sajandi trükistest, mida säilitatakse RRi harulduste kogus. Avamisele eelnes temaatiline seminar, kus esinesid ettekandega ajaloolased Enn Küng ja Piret Lotman. *Sissevaade Neeme Järvi loomingulisse arhiivi* oli näitus, mis tutvustas maestro aastatepikkust kontserditegevust maailmas ja tema orkestreid. Esimese nädalaga külastas näitust pea 400 huvilist. Enam kui sajale õpilasele peeti haridusprogrammide raames loenguid Neeme Järvi elust ja tegevusest, tutvustati virtuaalse dirigeerimismaailma võimalusi ja korraldati ristsõnalahendamisi. Avamisel toimus kohtumine maestroga. Lisaks olid N. Järvi juubeli ajal Estonia kontserdisaalis eksponeeritud tema kõik salvestised (üle 500 plaadi RRi kogust), sama väljapanek oli ka *Järvi Festivali* ajal Pärnu Kontserdimajas. Näitusega *In brevi* tähistati 50 aastat restaureerimistegevust RRis. Ekspositsioon andis ülevaate meie kogudes leiduvatest konserveeritud haruldastest köidetest, koloreeritud maakaartidest, mõningatest käsikirjalistest materjalidest, fotodest ning vasegravüüridest. *Laste ja noorte kultuuriaastat* alustati muusikasaalis väljapanekuga *Walt Disney 110*. Teema-aasta ajendas näitama originaalillustratsioone muinasjutuklassikasse kuuluvatele raamatutele *Pöial-Liisi, Okasroosike, Lumivalgeke*, aga ka *Triinu ja Taavi lood*, ning postkaarte laste teemal (kokku 15 ekspositsiooni). Koostöös Riigikoguga valmis meie kogude põhjal näitus *Maapäev 100*. Soome Vabariigi 100. aastapäeva puhul eksponeeriti muusikasaalis soome muusikat RRi kogus: näitasime valikut Soomes tegutseva helirezissööridest abielupaari Enno ja Viive Mäemetsa annetest. Perekond Mäemets on RRi kogu rikastanud rohkem kui kahekümne aasta jooksul ligi 800 CD-plaadiga. Muusikasaalis oli Veljo Tormise lahkumise puhul eriväljapanek, kus Eesti Heliloojate Liidu ettepanekul oli võimalik teha sissekandeid järelehüüete raamatusse. Veebruaris andis Eesti Heliloojate Liit RRile üle Veljo Tormise mälestusraamatu. Koostöös Eesti Teatri- ja Muusikamuseumiga valmis näitus *POP-plakat* Eesti levimuusika plakatitest 1955–1990, mida eksponeeriti detsembris ja jaanuaris Nordea Kontserdimajas. Näitus oli sissejuhatuseks tänavu 19. jaanuaril Nordea Kontserdimajas toimunud Eesti Muusika Kuulsuste Koja tulukontserdile *Üks laul* ja suurejoonelisele Eesti levimuusika ajaloo näitusele *Vabaduse kõla! Eesti levimuusika lugu*, mis avatakse 2018. a mais Maarjamäel tallihoones. Mikkeli muuseumi näitusel *Rooma stiilis: Maneristlik graafika Eesti kogudest* eksponeeriti 17. sajandi vasegravüüre RRi kogudest. Mullu katsetasime Hollandi idufirmas muuseumidele loodud rakendust *MuPop*, sidumaks mitu RRi kogu ja esitlemaks neid avalikus ruumis multimeedia vahendusel. Lähtusime *laste ja noorte*

kultuuriaastast, mistõttu valisime Siima Škopi *Lumivalgekese* illustratsioonid ning sidusime need Eesti filmimuusikaga, täites nii ka hariduslikke eesmärke ning tutvustades meie filmiklassikat, heliloojaid ja tuntud palasid.

Turundus

2017. a algus tõi uue otsinguportaali ja hõlpsasti kättesaadava *Pressreaderi* keskkonna. Nii otsinguportaalile kui ka *Pressreaderile* korraldasime digitaalsetesse kanalitesse suunatud turunduskampaaniaid. Novembris nägi reklaame sotsiaalmeedias ca 22 500 inimest ning nende kaudu jõudis maandumislehele ca 1300 inimest. Kampaaniaperioodil registreerus 695 uut kasutajat (2016. a samal perioodil oli registreerujaid 596), neist registreerus veebis 337 ehk 48% (2016. a 224 ehk 38%). Head meelt tegi, et ID-kaardi või mobiil-IDga registreerunute osakaal veebis registreerunute koguarvust oli üllatavalt suur. Kampaaniaperioodil oli see 36% kõigist registreerunutest (2016. a 26%). Suvel jõudis RR *pop-up* raamatukoguna Telliskivi loomelinnakusse, kus laenutati raamatuid, tutvustati andmebaase ja registreeriti lugejaid.

Mullu korraldati 76 RRI tutvustavat ekskursiooni, sh 49 eesti-, 7 inglisi- ja 20 venekeelset. 2016. a-ga võrreldes on ekskursioonide üldarv jäänud samaks, aga inglisi- ja venekeelsete ringkäikude osakaal on kasvanud.

Mullustest koostööprojektidest olid olulisimad konkurss ja näitus *25 kauneimat Eesti raamatut*, Tallinna raamatumess (mõlemad koostöös Eesti Kirjastuste Liiduga) ning jõulukuu raamatunädal (koostöös Frank Events OÜga). Aasta olulisim kultuurisündmus oli *Sirgu Eesti – EV 100* teatrisarja *Sajandi lugu* lavastus –, RRI, Labürintteatriühenduse G9 ja VAT Teatri kingitus Eesti Vabariigi 100. aastapäevaks.

Märtsis toimus konkurss *Hea teenindaja 2017*, pööramaks tähelepanu teenindamise kvaliteedile.

Väliskommunikatsioon

Meediasündmustest väärivad esiletõstmist uue kirjastaja portaali avamine ja kehtima hakanud SÄESist teavitamine. Oluline sündmus oli septembris renoveeritud humanitaarsaali taasavamine, mida ilmestasid ka kultuuripäevad.

RRI uudiskirja saajate arv kasvas septembris 10 000-lt 45 000-le, kuna võtsime kasutusele täiendatud loendi meie lugejatest. Kui 2017. a jaanuaris avas uudiskirja 1650 inimest, siis detsembri uudiskirja luges 8533 kasutajat.

Kokkuvõtteks. Mulluseid tegevusi suunas ja mõjutas paljuski üleriigiline *laste ja noorte kultuuriaasta*, mis suunas rõhu haridusprogrammidele, ning teiselt poolt RRI tegevusfookus *Kogu lugu*. Raamatukogu liikus mullu potentsiaalsetele huvilistele sammukese lähemale ja hea on tõdeda, et oluline koht ürituste ja näituste vallas oli koostööprojektidel.

7. Organisatsiooni arendamine

2017. a 31. detsembri seisuga töötas RRis 282 töötajat, neist 206 kõrg- ja 44 kesk- või keskeriharidusega. Töölt lahkus aasta jooksul 36 ja tööle asus 27 töötajat. Nii kogu- kui ka vabatahtliku volavuse näitajad olid mullu 2016. a-ga võrreldes samal tasemel: vastavalt 13,33 (2016. a 11,2%) ja 4,21 (2016. a 6,8%). Töötajate keskmine vanus oli mullu 51,25 aastat (2016. a 52,3 aastat) ja keskmine tööstaaž 17,2 aastat.

2017. aasta algul läksime üle **paberivabale asjaajamisele**: kasutusele võeti riigitöötaja iseteenindusportaal (RTIP), uus dokumendihaldussüsteem (DHS) ja arvete halduse süsteem. Uute infosüsteemide kasutuselevõtmine aitas oluliselt kiirendada tööprotsesse. Oktoobrist hakati kasutama Office 365 pilveteenust, mis sisaldab lisaks e-postile ja kalendri failide ühiskasutamise jmt võimalusi.

Alates septembrist on senine IT osakond jaotatud kaheks selgete fookustega üksuseks. IT arenduskeskus, mis koondab rakendusadministraatoreid, projektijuhte, arendajaid ja analüütikut, vastutab uute IT arendusprojektide eest ja hoiab käigus olemasolevaid infosüsteeme. IKT taristu osakond haldab RRI baastaristut – servereid, arvutitöökohti ja võrke, pakub kasutajatuge ja veab infoturbe rakendamist. Muudatuse eesmärk oli luua senisest tõhusamad ja paindlikumalt toimetavad tiimid, kuna on kasvanud IT tugiteenuste maht ja käivitunud suured tarkvara arendusprojektid. 2017. a läksime töökohaarvutite haldamisel üle renditeenusele: see samm valmistab Kultuuriministeerumi valitsusala asutustes ette järgmisel aastal toimuvat IT baasteenuste konsolideerimist. Riigieelarvest saadud täiendava toetuse abil uuendasime RRI serveriparki ja salvestuslahendust, parendamaks SÄESi alusel laekuvate trükifailide talletamist ja tulemaks toime digiteerimise kasvavate mahtudega.

7. aprillil avati pidulikult digiteerimiskeskuse uued ruumid: kõik RRI hoones seni hajutatult toimunud digiteerimistegevused koondati kompaktselt ruumiliseks tervikuks. Sügisel lisandus digiteerimiskeskusse V-kujuline raamatuskanner, mis võimaldab halvasti avanevate ja kitsa siseveeruga teavikute kvaliteetsemat digiteerimist.

Novembris loodi parlamendiinfo keskuse teatmesaali, teenindusosakonna registratuuri ning kesktellimispunkti asemele uus üksus – infokeskus –, mis kuulub teenindusosakonna koosseisu. Uue üksuse loomise eesmärk oli infoteenuste ja raamatukogu põhiteenuste koondamine ühte struktuuriüksusse, et pakkuda külastajatele ja lugejatele kvaliteetset ning asjatundlikku info- ja laenusteenust.

Teenusepõhine organisatsioon. Üheks 2017. a tegevusfookuseks oli alustada üleminekut ja kujunemist teenusepõhiseks organisatsiooniks. Eesmärk on teenuste ja teeninduskvaliteedi arendamine, et muuta kõik tööprotsessid läbipaistvamaks, efektiivsemaks ja seostatuks nii kliendi vajaduste kui ka ressursidega, mis on aluseks kulupõhisele eelarvestamisele üleminekul. Veebruaris ja märtsis kaardistati RRI osakondades tehtavad tööprotsessid ning märtsis toimus selle alusel tegevustele kuluva aja kaardistamine. Tööaja kaardistamisele järgnes RRI sisuteenuste, teenustaseme ja mõõdikute määramine ning kirjeldamine teenusekaartidel (juuni – oktoober). Selle tulemusena on RRis kirjeldatud 45 teenust, nendest 35 avalikku ja 10 siseteenust. Ees seisab teenuste analüüs, seos ressurside ja lõppeesmärkidega ning vajadusel muudatuste tegemine.

Sügisel alustati RRis **a-te 2014–2018 strateegiliste eesmärkide täitmise analüüsi**, millesse oodati osalema kõiki töötajaid. Kuue teema käsitlemiseks moodustati 12 töörühma, kus osales kokku 84 töötajat. Töörühmajuhid tutvustasid tulemusi novembris toimunud infohommikul kõigile töötajatele. Toodi välja edulood ja kitsaskohad ning esitati ettepanekud järgmise perioodi strateegia koostamiseks.

Mais toimus emadepäeva kontsert. Augustis lükkas sügishooaja sisse avapidu väliterrassil. Detsembris leidsid aset RRI töötajate laste jõulupidu ja jõulukontsert endistele töötajatele.

2017. a tunnustasime parimatena järgmisi kolleege:

- *Aasta inimene* – Külli Solo, teenindusosakonna juhataja
- *Aastate inimene* – Tiiu Laur, näituste osakonna kunstnik
- *Aasta tegu* – teenusepõhise organisatsiooni loomine
- *Parim noor töötaja* – Ave Tõlpt, näituste osakonna juhataja
- *Väärt kolleeg* – Katrin Sepp, haldusosakonna turvajuht

Aasta lõpetas pidulik aktus koos töötajate jõulupeoga.

Lisa 1. RRI põhinäitajad

Tabel 1

1.	KOGUD	Kogude seis 01.01.2017	Lisandumine	Kustutamine	Kogude seis 01.01.2018
1.1	Kasutuskogud	3 230 345	32 114	33 314	3 229 145
1.1.1	Raamatud	1 976 606	13 780	18 118	1 972 268
1.1.2	Jadaväljaanded	314 242	4329	6989	311 582
	sh ajakirjad	136 483	1885	1462	136 906
	sh ajalehed	20 508	243	33	20 718
	sh jätkväljaanded	157 251	2201	5494	153 958
1.1.3	Tehnikakirjanduse erilaadid	5024	0	0	5024
1.1.4	Kaardiväljaanded	28 761	1007	2	29 766
1.1.5	Noodiväljaanded	124 902	568	106	125 364
1.1.6	Graafikateavikud	165 750	7099	0	172 849
	sh trükigraafika-teavikud	137 278	7058	0	144 336
	sh originaalgraafika teosed	28 472	41	0	28 513
1.1.7	Käsikirjad ja arhivaalid	8431	0	0	8431
	sh käsikirjad	170	0	0	170
	sh arhivaalid	8261	0	0	8261
1.1.8	Muud teavikud	522 907	3969	3540	523 336
	Paberil kokku	3 146 623	30 752	28 755	3 148 620
1.1.9	Auvised	61 732	1334	208	62 858
	sh audiaalteavikud	56 209	1209	15	57 403
	sh kombineeritud auvised	5523	125	193	5455
1.1.10	E-teavikud (füüsilisel kandjal)	2656	19	0	2675

	sh CD-ROMid	2500	19	0	2519
	sh disketid	156	0	0	156
1.1.11	Mikrovormid	19 334	9	4351	14 992
	sh mikrokaardid	13 674	9	4224	9459
	sh mikrofilmid	5660	0	127	5533
	Muud laadid kokku	83 722	1362	4559	80 525
1.2	Reserv- ja vahetuskogud	144 794	574	10 210	135 158
1.2.1	Reservkogu	138 895	57	7782	131 170
1.2.2	Vahetuskogu	5899	517	2428	3988
1.3	Tagatiskoopiate kogu	5759	43	0	5802
1.4	Kunstikogu*	174	7	1	180
1.4.1	Maalid	128	1	0	129
1.4.2	Skulptuurid	20	2	0	22
1.4.3	Tarbekunsteosed	26	4	1	29
	Füüsilisel kandjal teavikuid	3 381 072	32 738	43 525	3 370 285

1.5 E-teavikud võrgu vahendusel (v.a füüsilisel kandjal)

		Kogude seis 01.01.2017	Lisandumine	Kustutamine	Kogude seis 01.01.2018
1.5.1	E-raamatud	217 702	29 122	0	246 824
1.5.1.1	Eesti e-raamatud	14 010	5445	0	19 455
1.5.1.2	Välismaised e-raamatud	203 692	23 677	0	227 369
1.5.2	Jadaväljaanded	78 363	5579	389	83 553
1.5.2.1	Jätkväljaanded (Eesti)	1795	199	389	1605
1.5.2.2	Ajakirjad	75 411	5361	0	80 772
	sh Eesti	749	165	0	914
	sh välismaised	74 662	5196	0	79 858
1.5.2.3	Ajalehed (Eesti)	1157	19	0	1176
1.5.3	Standardid (Eesti)	2377	303	0	2680
1.5.4	Kaardiväljaanded (Eesti)	949	607	0	1556

1.5.5	Noodiväljaanded (Eesti)	739	59	0	798
1.5.6	Graafikateavikud (Eesti)	10 824	3541	0	14 365
1.5.7	Käsikirjad ja arhivaalid (Eesti)	110	6	1	115
1.5.8	Muud väljaanded (Eesti)	1304	773	0	2077
1.5.9	Helisalvestised (Eesti)	1992	332	0	2324
1.5.10	Andmebaasid	47	2	0	49
1.5.10.1	Eesti	13	1	0	14
	sh RRI loodud	11	1	0	12
1.5.10.2	Välismaised	34	1	0	35
1.5.11	Veebisaidid (Eesti)	66 038	6140	0	72 178
	E-teavikud kokku	380 445	46 464	390	426 519
	sh Eesti (v.a füüsilisel kandjal)	102 057	17 590	390	119 257

* Kunstikogu originaalgraafika teosed kajastatakse kasutuskogu graafikateavikutes.

Tabel 2

2.	ANDMEBAASID		2015	2016	2017
2.1	RRI andmebaasid	nimetused	12	11	12
2.1.1	Eesti rahvusbibliograafia (ERB)	kirjed	322 244	334 290	341 307
2.1.2	<i>Bibliographia Iuridica Estonica</i> (BIE)	kirjed	46 508	48 263	49 947
2.1.3	Õigusartikleid välisajakirjadest	kirjed	-	945	2579
2.1.4	Vabariigi Presidendi bibliograafia (VPB)	kirjed	23 016	24 018	24 820
2.1.5	Reprod	kirjed	51 138	52 219	53 429
2.1.6	Eesti mikrofilmide register EMIFIR	rullid	5001	5006	5007
2.1.7	Digitaalarhiiv DIGAR	nimetused terabaidid	29 881 43	35 562 53,4	46 621 66,2
2.1.8	DIGARi Eesti artiklid	nimetused numbrid leheküljed artiklid terabaidid	250 1 455 288 8,4	459 1 660 133 4 579 699 8,1	968 222 206 2 212 704 5 103 107 13,9
2.1.9	Eesti veebiarhiiv	veebisaidid terabaidid URL (mln)	1875 4,2 56	66 038 9,8 166	72 178 24,9 393

2.1.10	Raamatukogusõnastik	kirjed	6456	6516	6552
2.1.11	Raamatukogustatistika andmebaas	kirjed	995	994	992
2.1.12	ELi küsimused ja vastused	kirjed	375	356	381
2.2	Otsinguportaal	andmekogud	192	190	547
2.3.	Litsentsiandmebaasid	nimetused	35	36	37

Tabel 3

3. KOOSTÖÖS TEISTE RAAMATUKOGUDEGA LOODUD					
3.1	E-kataloog ESTER		2015	2016	2017
3.1.1	RRi teavikud e-kataloogis	nimetused	1 219 542	1 248 642	1 283 392
		eksemplarid	2 428 973	2 484 191	2 533 862
3.1.2	RRi kogudest kajastatud e-kataloogis	protsent	75	77	78,5
3.2	Eesti artiklite andmebaas ISE				
	ISEs kokku	kirjed	***1 757 086	***1 817 221	***1 832 337
	RRi kirjed ISEs		1 329 838	1 349 577	1 407 597
	RRi kirjete osakaal ISEs	protsent	75,7	74,3	76,8
3.3	Eesti märksõnastik EMS	kirjed	*58 751	*59 577	*60 267
3.4	Digiteeritud ajalehed DEA	kirjed	**474	**474	**474
		leheküljed	**1 329 404	**1 329 404	**1 329 404
		terabaidid	**4,7	**4,7	**4,7

* koostöös Tartu Ülikooli Raamatukoguga

** Sisaldab ka Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogus ja Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus tehtut.

*** koostöös ELNET Konsortsiumi raamatukogudega

Tabel 4

4.	RAAMATUKOGU KASUTAMINE		2015	2016	2017
4.1	Lugejate andmebaasis lugejad		47 479	47 327	48 733
	Aktiivsed kasutajad			16552	16 510
	sh aasta jooksul registreeritud uued lugejad		6356	7433	8065
4.2	Külastused kokku		537 068	921 396	1 140 854
4.2.1	sh raamatukogu külastused		133 274	132 080	135 125
4.2.2	sh kodulehe külastused		403 794	789 316	1 005 729
4.3	Laenutused ja pikendused		78 043	79 262	76 059
	sh kojulaenutused		40 384	44 295	46 309
	sh laenutähtaja pikendused		19 573	21 446	20 912
4.4	RRi andmebaaside kasutamine	otsingud	1 538 963	1 335 876	1 700 743
	sh digitaalarhiiv DIGAR		517 669	227 673	299 024
	sh DIGARi Eesti artiklid		685 628	693 205	999 293
	sh ERB		219 773	296 794	251 730
	sh EMIFIR		1729	1055	53
	sh Eesti Veebiarhiiv		36 772	32 433	35 231
	sh Raamatukogusõnastik		48 387	62 172	91 402
	sh <i>Bibliographia Iuridica Estonica</i> (BIE)		15 854	12 654	13 326
	sh Õigusartikleid välisajakirjadest			187	1374
	sh Vabariigi Presidendi bibliograafia (VPB)		2011	2648	829
	sh Reprod		1061	644	581
	sh ELi küsimused ja vastused		7044	6598	7900
4.5	RRi otsinguportaali kasutamine	otsingud	115 577	133 771	129 501
4.6	Litsentsiandmebaaside otsekasutus	otsingud	62 717	61 406	70 912
4.7	Päringud		32 503	39 668	36 205
	sh teemapäringud			13 156	9066
	sh vastatud elektrooniliselt esitatud päringuile		4572	5704	5070
4.8	Väljaminev RVL	teavikud	609	382	394

	(raamatukogud tellivad R Ri kogudest). Tellimuste koguarv				
	Väljaminev RVL (raamatukogud tellivad R Ri kogudest). Täidetud tellimuste arv		587	352	390
	Sissetulev RVL (lugejad tellivad R Ri kaudu väljast). Tellimuste koguarv		649	427	444
	Sissetulev RVL (lugejad tellivad R Ri kaudu väljast). Täidetud tellimuste arv		621	369	414
	Väljaminev RVL (raamatukogud tellivad R Ri kogudest): täitmisprotsent	protsent	96,3	92,1	99,0
	Sissetulev RVL (lugejad tellivad R Ri kaudu väljast): täitmisprotsent	protsent	95,6	86,4	93,2
4.9	Koopiatellimused	leheküljed	186 374	140 708	125 732
	sh valguskoopiad		142 819	108 632	98 350
	sh digitaalkoopiad		2740	2327	3548
	sh iseteenindusega		40 815	29 749	23 834
4.10	Lugemissaalid		15	15	11
	sh teeninduspunktid		1	1	1
4.11	Lugejakohad		552	552	559
	sh lugeja arvutitöökohad		78	78	62

Tabel 5

5.	SÄILITAMINE JA KÖITMINE		2015	2016	2017
5.1	Konserveeritud	köited lehed	549 19 493	576 19 620	399 16 807
5.2	Desinfitseeritud	teavikud lehed	40 576	0 334	0 1256
5.3	Puhastatud	teavikud plakatid postkaardid kartograafiakaardid	4828	3824 1193 198	3740 3253 2918 833
5.4	Valmistatud säilitusümbrised	ümbrised	1717	2032	2815

5.5	Mikrofilmitud	leheküljed filmikaadrid	26 520 14 031	0 0	1266 633
5.6	Digiteeritud kokku	leheküljed nimetused maht terabaitides	1 990 100 18 600 31,32	2 359 750 21 900 40,25	2 785 750 27 100 47,36
5.6.1	Digiteeritud aastas	leheküljed nimetused maht terabaitides	383 500 3800 8	369 650 3300 8,93	426 000 5200 7,11
5.7	Valmistatud uued köited		2792	3046	5590
	sh raamatuköited		753	504	293
	sh ajakirjaköited		20	15	22
	sh kammköited		37	14	11
	sh klamberköited		1982	2513	5264
5.8	Parandatud	lehed	24 946	20 500	2186
5.9	Kiletatud	teavikud plakatid	9317	7615 97	5907 75

Tabel 6

6.	NÄITUSED	2015	2016	2017
6.1	Galeriinäitused	39	39	33
	sh RRI kogusid tutvustavad näitused	5	7	4
	sh teema-, kunsti-, foto- jm näitused	34	32	29
6.2	Lisaüritused	-	21	19
6.3	Lugemissaalide näitused	25	56	45
6.4	Rändnäitused	13	16	17
6.5	E-näitused	10	10	10

Tabel 7

7.	KONVERENTSITEENUS	2015	2016	2017
7.1	Üritused kokku	613	631	423
	sh konverentsid ja seminarid	171	189	112
	sh messid	3	5	4
	sh koolitused	104	120	39
	sh kultuuriüritused	87	100	44
	sh muud üritused	248	217	224

Tabel 8

8.	TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS		2015	2016	2017
8.1	Rakendusuuringud		20	15	15
8.2	Uurimisteemad		2	2	1
8.3	Arendusprojektid		8	5	6
	sh RRis		2	3	3
	sh Eestis		4	2	2
	sh rahvusvahelised		2	1	1
8.4	Avaldatud infostandardid		1	1	0
8.5	Koolitused	koolituste arv	29	28	22
		osalejate arv	715	685	463
	sh kutseõppes õppijad	osalejate arv	34	34	18
	sh neist aasta jooksul lõpetanud		17	18	15
8.6	Kasutajakoolitus	ürituste arv	70	69	34
		osalejate arv	1312	1134	582
8.7	Ekskursioonid RRis		46	82	76

Tabel 9

9.	KIRJASTAMINE		2015	2016	2017
9.1	Ilmunud väljaanded	nimetused	13	9	7
	sh Riigikogu väljaanded		5	4	4
	sh teadusväljaanded		0	1	0
	sh varamu sari		1	0	0
	sh eriprojektid		7	4	3
9.2	Võrguväljaanded	nimetused	74	42	8
9.3	Ajakiri Raamatukogu	numbrid	6	6	6

Tabel 10

10.	PERSONAL	2015	2016	2017
10.1	Töötajad	309	297	282
	sh raamatukoguhoidjad	253	241	232
	sh muud kvalifitseeritud spetsialistid	27	25	23
	sh muud töötajad	29	31	27
10.2	Koosseisulised ametikohad	303,80	274,05	261,35
	sh raamatukoguhoidjad	249,80	228,55	220,35
	sh muud kvalifitseeritud spetsialistid	28	24	23
	sh muud ametikohad	26	21,5	18
10.3	Raamatukoguhoidjad ja kvalifitseeritud spetsialistid hariduse järgi			
	kõrgharidusega	222	216	206
	sh raamatukogundusliku kõrgharidusega	186	114	95
	sh raamatukogundusliku rakenduskõrgharidusega	4	4	5
	kesk- või keskeriharidusega	58	50	44
	sh raamatukogundusliku keskeriharidusega	4	4	6

Lisa 2. RRI väljaanded

TRÜKISED

Riigikogu väljaanded

- *Kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste käsiraamat 2017*. Koostaja Riigi valimisteenistus, keeleteimetaja G. Eero, kujundaja M. Plink, fotograaf T. Malsroos, projektijuht P. Pärigma.
- *Riigikogu aastaraamat 2016/2017*. Peatoimetaja T. Kaljumäe. Koostajad ja toimetajad R. Hillermaa, P. Viljamaa, G. Eero; keeleliselt toimetanud I. Saaret ja G. Eero.
- *Riigikogu Toimetised nr 35*. Koostaja Riigikogu Kantselei; tehniline toimetaja P. Pärigma; toimetuskolleegiumi liige R. Hillermaa, rubriigi *Parlamentaarsed uudised* koostaja P. Viljamaa.
- *Riigikogu Toimetised nr 36*. Koostaja Riigikogu Kantselei; tehniline toimetaja P. Pärigma; toimetuskolleegiumi liige R. Hillermaa, rubriigi *Parlamentaarsed uudised* koostaja P. Viljamaa.

Rahvusraamatukogu väljaanded

- *Album von Reval*. Koostaja ja saateteksti autor U. Sildre, kujundaja M. Plink.
- *Eesti Rahvusraamatukogu aastaraamat 2016*. Koostaja ja toimetaja M. Volt; keeleteimetaja I. Saaret; tõlkijad M. Kannusaar ja M. Tamm; kujundaja M. Plink, fotograaf T. Malsroos.
- *Kalender 2018: Guido Mambergi reklaamtrükised Rahvusraamatukogus*. Koostajad K. Riisalu, K. Kiik, P. Pärigma, teksti autor K. Riisalu, keeleteimetaja I. Saaret, tõlkija M. Kannusaar, kujundaja M. Plink.

Koostöös Eesti Raamatukoguhoidjate Ühinguga

Ajakiri *Raamatukogu*, nr-d 1–6. Toimetaja M. Volt, keeleteimetaja G. Eero, kujundaja M. Plink.

VÕRGUVÄLJAANDED

Riigikogu väljaanded

- *101 lühielulugu : Riigikogu XIII koosseis*. Koostajad G. Eero, R. Hillermaa, L. Suurpalu; keeleteimetajad I. Saaret ja G. Eero; kujundaja M. Plink; tehniline teostaja Flagella OÜ; kirjastamise projektijuht P. Pärigma. Täiendatakse kaks korda aastas. Väljaanne on kättesaadav EPUBi ja PDFina.
- *101 biographies : the 13th Riigikogu*. Koostajad G. Eero, R. Hillermaa, L. Suurpalu; keeleteimetajad I. Saaret ja G. Eero; kujundaja M. Plink; tehniline teostaja Flagella OÜ; kirjastamise projektijuht P. Pärigma. Täiendatakse kaks korda aastas. Väljaanne on kättesaadav EPUBi ja PDFina.

Bibliograafiad

- *Dixi: Riigikogu liige on öelnud*. Koostajad G. Kõösel, R. Enna, M. Allandi, G. Eero.
- *Eesti rahvusbibliograafia. Perioodika*. Koostaja kogude arenduse osakond.

Referaatväljaanded

- *Liivametsa lugemised*. Ilmus 10 numbrit. Koostaja M. Liivamets.
- *Summaria Iuridica*. Ilmus 5 numbrit. Koostaja T. Melts, keeleteimetaja G. Eero.
- *Ühiskonnauuringud*. Ilmus 10 numbrit. Koostaja G. Kõösel, toimetaja G. Eero.

Teemalehed

- Euroopa Liidu infokeskuse teemaleht *Fookuses*. Koostajad M. Tõniste, I. Vaguri, L. Lind.

INFOMATERJALID

Riigikogule

- *Parlamendiraamatukogu* [voldik / koostanud Eesti Rahvusraamatukogu]
- *Parliamentary library* [voldik / koostanud Eesti Rahvusraamatukogu]
- *XIII Riigikogu* : [voldik] / koostanud Eesti Rahvusraamatukogu. – Riigikogu Kantselei. – Seisuga jaanuar ja november. – Ilmus eesti, inglise, saksa ja vene k.